...ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 184 (13500)
1971 оной августын 6, пятница

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

...ОРООТОЙШЬЕ ҺААНЬ...

...Аймагай ажахы бүхэнэй нуга ...лангай үбһэ ногоон хэзээ ...эйхиһээ үндэр баянаар ур... ниитынгээ һүрэг малда хүсэд ...эхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ ...ха гэһэн нэгэл зорилготойгоор ...хид тэмсэжэ байна. Байгша ... аймаг дотор 184900 центнер ...эн хуряагдаха юм.

...12885 га сабшалангай 2794 ...рынь гараар, 3479 гекта... морин косилкаар, 6612 гек...рынь тракторай косилкаар саб... Аймаг соогоо эгээн тү... Охин-Булагай совхозой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозуудай үбһэшэд ниитынгээ малда хэдэн зуугаад центнер үбһэ бэлэдхэбэ. Жэшээнь, «Рассвет» колхозой 3-дахи бригадада И. Л. Утенковой хүтэлбэрилдэг звеногойхид 4 һүритэй болоо. Эндэхид аймаг соогоо эгээн бага (807 га) сабшалантай байбашье, бусадһаа дутахагүй үбһэ абахаар хараална. Ажахыда гектар бүриһөө 23—25 центнер үбһэн абтахаар хараалагдана. Тус колхозойхид аймаг соогоо эгээн түрүүлэн сенаж даража эхилээ. һүүлэй байдалаар нэгэ нүхэн соо 350 тонно сенаж гурбан удэрэй туршада хэгдэбэ. Мүнөө хоёрдохи нүхэн соо энэ шэмэтэ тэжээл дарагдажа байна.

Тэнгэриин шарай адуулангүй, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри аймагай ажахынуудта үргэлжэлһөөр. Аймаг дотор АВМ-0,4 түхэлэй 6 агрегат хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй хүсөөр бүхыдөө 7200 центнер үбһэнэй гурил бэлдэжэ абаха юм. һүүлэй байдалаар эндэ 1000 гаран центнер иимэ тэжээл бэлэдхэгдээ.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Бэшүүрэй аймаг.

БЭРХЭШЭЭЛҺЭЭ ТУНХАРИХАГҮЙБДИ

...һарашье барагдаба. Ур... үедэ колхознай ниитын... һүрэг малда бэлдэжэ абадаг ... хахадлажа шахуу ...һэн. Харин энэ жэлэй ... һарада үргэлжэ бороотой ..., бидэндэ бэрхэтэй байдал ...лба. Гэбэшье колхозни... тэнгэриин шарай адуул... сагаа миин гээнэгүй. ... зуу гаран хүн ойдо ..., сабшаһата тэжээл бэл... Июлиин 27-ной байдалаар ... 1350 центнер вита... энэ тэжээл бэлдэг... хонидой отарануудай ... асарагдаад байгаа.

... ногооной ургаса мүнөө ... байн. Урдань мүр... ургадаггүй сабшалангай ... тулама болотороо ... Тэдэнээ бултыень шанар ...аар түргэн хуряажа аба... бидэнэй мүнөөдэрэй дай... зорилго болоно.

...2273 га сабшалантай. ... бүриһөө 15 центнер гэхэ ... бүхыдөө 34000 центнер ... хуряажа абахаар хараалан... Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэ... түсэб үни хада зохёогдожо, ... бригада, оньһожоруулагдаһан звено, тракторна агрегат болон үбһэшэн бүхэн тэрэнээ дүүргэхые оролдоно.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ колхоздомнай ямар гуримаар үнгэрэгдэнэб гэбэл, ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригада бүхэн өөһэдынгөө хүсөөр даалгагдаһан сабшалангай ногоо хуряажа абаха юм. Тэдээндэ оньһон техникэ үгтэнхэй. Бүхыдөө хонишодой бригадануудта тракторна косилкын 15 агрегат ажаллажа байна. Тиихэдэ Калиновкын бригадын һүһаалиин фермэдэ оньһожоруулагдаһан нэгэ звено байгуулагданхай. 10 хүнһөө бүридэһэн тус звеное Т. З. Кушнарев хүтэлбэрилнэ. Мүн 10 морин косилка, 170 гар хажууршад ажаллана. Түсэбэй ёһоор үдэр бүри 3850 центнер үбһэн сомогдохо зэргэтэй.

Колхозой хонишод Д. Сангаев, Б-Ж. Манибадраев, Д-Б. Дашиев, Э. Цыренов болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадынхид үбһэндөө ороо. Түрүүшын үдэрэй туршада 200-гаад гектарай ногоон сабшагдаа. Наратай сэлмэг үдэрнүүдэй тогтожо эхилэмсээр, ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн бултадаа үбһэндэ гарахаар уялгалагдаа.

Сагай уларилай хэдышье бэрхэтэй байбашье, колхозойнгоо һүрэг малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абахабди.

А. ЭРДЫНЕЕВ,
Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой главна агроном.

Мянга гаран хүн туһална

Бороо хурагүй һүүлэй үдэрнүүдые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдон, Хяагтын аймагай бүхы ажахынуудай ажалшад малай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулба. Уһанда абтаагүй сабшалангуудаа, шуты соогуурхишье үбһэ ногоо сабшажа хатаагаад, һүрилжэ байнхай. Сабшалгын хүдэлмэридэ илангаяа ехэ анхарал табигдана.

Хүдөөгэй ажалшадай энэ шухала хэрэгтэ туһалхаяа Хяагтын, Наушки станциин мянга гаран хүдэлмэришэд, алба хааг̆шад колхоз, совхозуудта гараа.

Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Александр Дондокович Гармаевай хүтэлбэри доро алба хаагшадһаа бүридэһэн 2 звено Ехэ-Нугын совхоздо хоёр үдэр соо 1200 центнер үбһэ һүрилһэн байна.

22 звено «Родина» колхоздо эмхидхэгдээд, түрүүшын үдэрһөө үргэн далайсатайгаар ажаллана. 26 морин, тракторай 7 косилка тэдээндэ даалгагданхай. һүүлэй хоёр-гурбан үдэрэй туршада эндэ 4 мянган центнер шэмэтэ тэжээл сомогдобо. Нүхэд Ткачев, Шишурев болон бусадай звенонууд илангаяа шалгарнад.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряалга һайнаар эмхидхэгдэһэн байна. 400-гаад хүн сабшалан дээрэ гаража, ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлсэнэ. Иигэжэ тэдэ нэгэ үдэр соо 1660 центнер үбһэ һүрилһэн байха юм.

Л. БУДАЕВА.

АЙМАГТАА ЭРХИМЛЭҺЭЭР

БАРГАЖАН. Һаяын үдэрнүүдтэ хура бороогой таһалгаряагүй оробошье, аймагай колхоз, совхозуудай үбһэшэд тэжээл бэлэдхэлгэеэ зогсоонгүй, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаһан байна. Тиигэжэ эндэхид нарата үдэрнүүдые һамбаашалан, үбһэнэй шэмэтэ гурил татаһан, сенаж дараһан байна.

Эндэ аймаг дотороо эгээн түрүүлэн үбһэ хуряалгаяа эхилһэн Баргажанай совхозой хүдэлмэришэд онсо шалгарһаар. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, тус ажахын Үүрэгэй, Шитханай отделениин үбһэшэд 9 мянган центнер үбһэ сабшажа, һүрилэн сомобо. Ажахыдаа эрхимлэһэн нүхэр Колмаков, Распопов, Елшин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд тус бүрэз 700—800 центнер үбһэ һайн шанартайгаар хуряажа абаһан байна.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна.

В. ГАРМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХОРИҺОО МЭДЭЭСЭНЭ

КПСС-эй Хориин райкомой бюрогой шиидхэбэреэр августын 4-һөө 14 болотор ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ габшагай арбан хоног соносхогдобо. Аймагай промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, нэн түрүүндэ коммунистнууд ба комсомолшууд энэ хүдэлмэридэ олоороо хабаадуулагдаха байна.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ гараһан хүн зонние зэр зэмсэгээр, байра байдалаар, эдеэ хоолоор таһалгаряагүй хангажа байха хэмжээнүүдые абахыень совхоз, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта дурадхагдаа.

Аймагай предприяти, эмхи зургаануудһаа 500 гаран хүн мүнөө совхозуудай сабшаланда гаранхай.

Г. ХОГОЕВ.

ХАРА ДАЛАЙН УЛААН ТУГТА ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ МОРЯГУУДТА АЙЛШАЛАЛГА

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, П. Е. Шелест, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев Советскэ Союзда амаржа байһан аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Т. Живков, Э. Хоннекер, Ю. Цеденбал, Э. Герек болон Г. Гусагтай хамта августын 3-да Хара далайн Улаан тугта далайн-сэрэгэй флодой моряг̆уудта айлшалаа, дайшалхы корабльнууд дээрэ гаража хараа, личнэ составай ажабайдал ба ажаһуудалтай, һуралсалтай танилсаа, эб найрамдалые, Советскэ Союзай ба социалис оронуудай арадуудай аюулгүй байдалые хамгаалжа байдаг совет Далайн-Сэрэгэй Флодой хангагдасые, мүнөө үе сагай техникэ болон буу зэбсэгүүдые хараа.

«Ленинград» гэжэ крейсертэ һуугаад, далай дээрэ гарахадаа, айлшад буудалгануудые, ракетэнүүдые табилга ба бусад дайшалхы упражнениинүүдые хараа. Эдэниие дүүргэхэдээ, сэрэгэй моряг̆ууд мүнөөнэй дайшалхы техникые хэрэглэлгээр ехэ шадабаритай байһанаа харуулаа.

Хүндэтэ айлшадые СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, Далайн-Сэрэгэй Флодой главна командалагша СССР-эй Флодой адмирал С. Г. Горшков, Хара далайн флодые командалагша адмирал В. С. Сысоев, Хара далайн флодой Сэрэгэй соведэй гэшүүн Н. К. Кириченко болон бусад нүхэд айлшадые угтаһан байна.

Хара далайн Улаан тугта флодой матросууд, офицернүүд болон адмиралнуудтай нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, П. Е. Шелест, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, Т. Живков, Э. Хоннекер, Ю. Цеденбал, Э. Герек болон Г. Гусагай уулзалга үнэн зүрхэнэй, ехэ хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

Уулзалгын дүүрэхэдэ, флодой уран һайханай бүлгэмэйхидэй хабаадалгатайгаар концерт крейсер дээрэ болоһон байна.

СУДАНДАХИ ЗОРГООРОО ОРОЛГЫЕ БОЛЮУЛХА

Суданда коммунистнуудые хашалга хэһээлгэдэ эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн митингнүүд Советскэ Союзда болоһоор байһаар.

Национальна бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө эгээн лэ эрэлхэг зоригто тэмсэлшэд хархис этэгээдүүдэй хашалта хэһээлтэһээ хохидоно гээд Ленинградай «Красногвардеец» гэжэ нэгэдэлэй слесарь В. В. Сауткин митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ.

— Судан арадай алдарта хүбүүд — Суданай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Абдель Халек Махджуб, профсоюзна элитэ ехэ ажал ябуулагша, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын ленинскэ шангай лауреат Шафиа Ахмед аш-Шейх болон бусад патриодууд тухай дурасхаалые бидэнэр сэзжэ зүрхэндөө ходоодоо хадуужа ябахабди гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Таряалан ба фермэнүүдэй ажалшад Судандахи үйлэ хэрэгүүдэй хойноһоо угаа ехээр һанаагаа зобон ажаглан хаража байна гээд Ленинград шадарай «Петродворцовый» гэжэ совхоздо болоһон митинг дээрэ тракторист М. А. Румянцев тэмдэглээ.

— Патриодуудые хашалга хэһээлгые болюулха!—иимэ эрилтэ бидэнэр нэгэн һаналтайгаар хэнэбди. Ороноо аюултай замда түлхин оруулжа байһанаа Суданай засагаархид мэдэрхэ ёһотой гээд механизатор хэлээ.

Суданда ороной патриотическа хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр хэгдэжэ байһан хашалта хэһээлтэнүүдһээ уламжалан, дураа гутажа байһанаа Эстониин ажалшад элирхэйлэн мэдүүлээ. Коммунистнуудта, бусад судан патриодуудта эсэргүү алалга хюдалга судан арадай шухала аша туһада сохилто болоно үгэнэ. Ушарынь коммунистнууд хадаа империализм болон хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө эгээн лэ шууд сэхэ тэмсэлшэд болоно гээд Таллинай далайн худалдаа наймаанай портын капитан О. Тоомингас мэдүүлһэн байна.

Мүн лэ иимэ һанамжа Братска алюминиин заводой хүдэлмэришэн Н. Костючик хэлээ.

(ТАСС).

Японой выставкэ Москвада хаагдаба

Япон моодонуудай выставкэ Москвада августын 4-дэ хаагдаа. Японой 14 томо фирмэ гоё һайхан, аятай зохид, таарамжатай хубсаһа оёхо арга боломжонуудаа арбан үдэрэй турша соо харуулаа. Мүн бүдүүд харуулагдаһан байна. Япон ба совет модельшэдэй уулзалганууд болоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ Японой бусад зарим тусхай выставкэнүүдые москвагайхид хараһан байна.

Фирмэнүүдэй ба гадаадын худалдаа наймаанай бүхэсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо ажал хэрэгэй талаар уулзалганууд Москвада Японой выставкэнүүдэй үедэ болоһон байна.

(ТАСС).

НОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛЭДХЭНЭ

...лаан-Оронго» колхозой мэр... болон малшад ногооной ... шэмэ ехэтэ тэмжээлэй нэ... мэдэдэг болонхой. Иимэ ... гаргадаг АВМ-0,4 түхэлэй ... колхоздомнай тодхогдо... гурбан жэл болоо. Урда ... агрегадай ажалайнь бү... тон бага байдаг һэн. Ха... энэ жэлдэ колхозой правле... шэмэ ехэтэй тэжээл ... ехэ анхарал хан... байна.

... агрегадые дүршэл ехэтэй ...затор Ф. Х. Хаданов хү...

— Түрүүшын үдэрнүүдтэ сабшагдаһан ногоон дуталдадаг һэн. Сабшагдаһан ногоо жэжэ болгон хэршээд, тэрэ дороо ашадаг «КИК-1,5» түхэлэй агрегадтай болоһоор ажалаймнай бүтээсэ нилээд дээшэлээ,—гэжэ Франц Хаданович хөөрэнэ.

Энэ агрегадай хүдэлмэрилэгшэд хоёр халаанда ажалладаг юм. Оронгын дунда һургуулиин һурагшадһаа бүридэһэн 2 бригада эндэ хүдэлжэ байдаг. Нэгэдэхи халаан үглөөнэй 5 сагһаа үдэрэй 2 час, хоёрдохинь—2 часһаа үдэшын 11 болотор хүдэлнэ. Бригадын гэшүүд хэршэгдэһэн ногоо транспортёрто ашаха, бэлэн болоһон үбһэнэй гурил мэшээглэхэ, хадагалха уялгатай.

Һурагшад—аха дүүнэр П., Л. Будаевтан, Ж., М. Нимаевтан, А. Гонсоронов, Ю. Хаданов болон бусад оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ.

«КИК-1,5» түхэлэй агрегадые МТЗ-50 трактораар дүршэл ехэтэй механизатор С. П. Еранский шэрэнэ. Мүнөө үедэ эндэ үбһэнэй гурил хээрын ногоогоор бэлэдхэгдэжэ байнхай. Һүүлээрнь горох-обёосой холисоор, таримал ногоогоор гурил хэгдэхээр хараалагдана. Мүнөө нэгэ халаанай туршада 10—13 центнер гурил бэлэдхэнэ. Бүхыдөө тус ажахыда 300 центнер һайн шанартай, витамин элбэгтэй ногооной гурил мэшээглэгдээд байнхай. Энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

В. НИНДАКОВ,
колхозой главна зоотехник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. С. А. Еранский трактор соогоо. 2. «КИК-1,5» түхэлэй агрегат ажалдаа. 3. Агрегадые даагша Ф. Х. Хаданов ажалдаа.

АВТОРАЙ фото.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ—ҮБҺЭНДЭ

Тойроод үндэр хада хабсагай, гол горхон, шэнэһэн тужануудаар хүреэлэгдэһэн нуга сабшалангай үбдэг тулама ногоон миралзан долгилно. Голой зүүн бэеын шэнэһэн ойн дундуур юуншьеб сайжа харагдана.

Энэ багта үбһэнэй отог байгша һэн. Тэдэндэ ошожо, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэ зорилготойгоор үндэр ургасатай ногоон соогуур урагшалбаб. Хүлдэ торолдомо үдхэн ногоон соогуур ябахадаа, хабарһаа хойшо энэ газар дээрэ хэды ехэ ажалай хэгдэһыень ухаандаа оруулаадхибаб. Энэ сабшалангые модо шулуунһаа арилгажа, уһалһанай аша үрэ мүнөө харагдаба ха юм гэхэ мэтын бодолдо абтаһаар уданшьегүй үбһэшэдтэ хүрэжэ ерэбэб. Отогой дэргэдэхи сахада олон хажуур, тармуур эмхи гуримтайгаар үлгөөтэй байна. Эдэ зэмсэгүүдэй тээ саанахана Субаан таабай хажуур дабтажа һууна.

— Сайн, Субаан Максарович! Һонин юун бэ, — гэжэ мэндэ амараа һуралсаадхибабди.

Субаан таабай даруу номгон зантай, олон табые хэлэдэггүй, хүнэй асуудалда хоёр-гурбан үгөөр харюусадаг зантай юм. Амар мэндээ хэлсэбэл, тэрэ хэжэ байһан ажалаа үргэлжэлүүлдэг заншалтай. Иимэл хадаа ажалша бэрхээрээ нютаг соогоо алдаршаһан байха.

Субаан Максарович гэр бүлөөрөө түрэл «Коммунизм» колхоздоо жэл бүри үбһэ хуряалгада туһалдаг заншалтай. Энэ газарта тэдэнэр хэдэн жэлэй туршада үбһэ хуряана. Сэлмэг үдэрнүүдые хаарлсуулжа байгаад, шамдажа сабшаһан үбһэеэ бороодо сохюулангүй, нэгэ-хоёр үдэрэй туршада хатаагаад бухалладаг. Галсановай гэр бүлэ ногоогоо ехээр унагаажархингүйгөөр, хойно хойноһоонь бухалладаг, сомодог заншалтай. Энэ бүлэ сэлмэг үдэрнүүдтэ үглөөнэй дүрбэ-табан сагаар сабшажа эхилдэг, үдэ багта урда үдэрнүүдтэ унагаагдаһан ногоогоо тармажа бухалладаг. Һайнаар табигдаһан бухал ойро зуурын бороо хурада нороод орхидоггүй гэжэ эдэ һайн мэдэдэг.

Даалгабарита сабшалангынь дүшэ гаран га болодог. Субаан Максарович морин косилкаараа нягтаар сабшадаг гуримтай. Звенодонь — 5 хүн. Субаантан олон үхибүүдтэй, үнэр баян бүлэ. Эхэгерой Сымжид Николаевна үбһэндэ туһалалсажа, хамаг һанал бодолоо энэ хэрэгтэ хабаадуулдаг.

Жэл бүри Субаан Максаровичай бүлэ Улаан-Нугын адаг дээрэһээ 150—200 центнер шанар һайнтай үбһэ колхоздоо тушаадаг юм.

Энэ аша ехэтэ ажалыень колхозой правлени үндэрөөр сэгнэдэг. Субаан Максарович Галсанов өөрөө бэеэр үлбэршэгшье һаа, колхозой үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэл бүри туһа хүргэдэг юм. Энэ хэрэгынь һайшаалтай, хүндэтэйшье гээшэ.

Д. ДУГАРОВ.

Аха.

ҮЛӨӨШЭ САГ ҮНЭТЭЙ

...Июль һара гайхалтай хура бо...той, уршагтай, хойшолонтой ...ха. тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэм...й ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёол...лоо. Манай совхозой хэдэн ...ун гектар эрхим сабшалан ...нда абтаһан байна.

...Байгша оной тэжээл бэлэд...эй асуудалда онсо анхарал ...уулжа, хүхэ ногоөной сагай ...шэ богонихон хугасаа соо ...даа үбһэ тэжээл ехээр суг...лжа абахые оролдохо болоно... Мүнөө жэлдэ манай совхоз ...000 центнерһээ бага бэшэ үб... бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Ха...һаа ногооной гарасаар багсаа...да, энэ түсэб үлүүлэгдэхээр ...һан. Теэд хура бороо үлүүдэжэ, түсэбэй дүүргэлтэдэ бэрхэтэй байдал тохёолдуулба.

Июль һарада мүртэй үбһэ һүрилөөгүй манай совхозой хүдэлмэришэд августда ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо элсүүлхэнь. Мүндэртэ сохюулһан, уһанда абтаһан сабшалангуудайнгаа ногоое хүдөө голнуудай, ара модон соогуурхи, үбэр ташалангуудай ногоогоор хүсэлдүүлхэ зорилго табигдана. Тэрээнһээ гадна, уһанда угаагдаһан газарнуудай сабшажа боломоор үбһэ ногоон дууһан абтаха зэргэтэй.

Манай эндэ эртэ хюруу унадаг дээрэһээ августын һүүл багаар ногоон хагдаржа захалдаг. Тиимэһээ һарын болзор соо түсэбөөр хараалагдаһан үбһэ тэжээлээ бэлэдхэжэ дүүргэхэ болонобди.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозоймнай сабшалангуудта 40-өөд звено ажаллажа байна. Тэдэнэй дунда Сагаан-Мориной отделениин С. Бадмаевай, Мэлын отделениин М. Дылыковэй, Бортын отделениин М. Бадмажаповай звенонуудай оролдосотой шударгы ажалые тэмдэглэхэ шухала.

«Хабарай нэгэ үдэр жэл тэжээдэг» гэһэн үгэ бии. Тэрэнэй жэшээгээр зунай үлөөшэ үдэр бүхэн үнэтэй.

И. БАНДЕЕВ,
Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой главна агроном.

ГҮРЭНДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ХУДАЛДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1971 ОНОЙ АВГУСТЫН 1-нэй МЭДЭЭН

(Гурбан кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нооһон
Баргажанай	47	97	100	106
Баунтын	41	95	—	—
Бэшүүрэй	47	88	100,4	71
Зэдын	42	85	99,0	75
Яруунын	33	74	84	85
Загарайн	57	78	163	73
Захааминай	51	90	64	85
Кабанскын	76	89	170	—
Хэжэнгын	31	77	54	89
Хурамхаанай	42	85	107	94
Хяагтын	42	92	128	58
Мухар-Шэбэрэй	55	80	107	71
Ахын	6	81	—	106
Прибайкалиин	66	76	90	—
Хойто-Байгалай	60	106	—	—
Сэлэнгын	30	79	36	80
Түнхэнэй	66	75	163	102
Улаан-Үдын	63	90	126	98
Хориин	38	104	156	61
Республика бүхыдөө:	50	85	120	79

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй хоёрдохи хахадай эхин һара үнгэрбэ. Республикымнай колхоз, совхозууд болон бусад ажахынууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Гүрэндэ һү худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Хойто-Байгалай, Хориин аймагуудай ажахынууд энэ түсэбөө хоёр һараар урид̆шалан дүүргэнхэй. Мүн Баргажанай, Бэшүүрэй, Хяагтын, Баунтын, Захааминай, Улаан-Үдын аймагууд энэ талаар амжалтатай.

Республикамнай бүхы дээрээ гүрэндэ үндэгэ худалдаха гурбан кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэээд байна. Тиигэбэшье Хэжэнгын, Сэлэнгын, Захааминай аймагуудай ажахынууд үндэгэ худалдалгаар ехэхэн гээгдэлдэ оронхой.

Гүрэндэ мяха худалдаха гурбан кварталай түсэб республика дотор арайхан гэжэ 50 процент дүүргэгдэбэ. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 10 мянга гаран тонно мяхан ехэ худалдагдаа. Илангаяа Сэлэнгын, Хэжэнгын, Яруунын, Хориин аймагуудай ажахынууд гүрэндэ мяха худалдалгаар гээгдэжэ ябана.

Мал таргалуулжа, һү шэмыень дээшэлүүлжэ, гүрэндөө мал ажалай продуктнуудые ехээр худалдаха зохид саг—август һара гараба. Энэ үедэ малшадай ажалые һайнаар эмхидхэжэ, бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэжэ, гүрэндөө тарган мал тушааха, һү, үндэгэ ехээр худалдаха тон шухала.

Нооһо гүрэндэ худалдаха түсэб республика дотор хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, оройдоол гурбан аймаг (Баргажанай, Түнхэнэй, Ахын аймагууд) энэ түсэбөө дүүргэнхэй. Тиин хонёор олон Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай колхоз, совхозууд республикаяа ехээр гэдэргэ татана, гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө муугаар дүүргэнэ.

Республикын колхоз, совхозуудта хониной нооһо хайшалха хүдэлмэри дүүрэнтээшье һаа, үбэлэй эртын хурьгадай нооһо хайшалжа үшөөл абтаадүй байһаар. Мүн колхознигуудһаа, совхозуудай хүдэлмэришэдһөө нооһо худалдажа абаха хэрэгтэ анхарал бага табигдана. Хэрбээ эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлээ һаа, гүрэндэ нооһо худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэ арга бии.

Һү һаали дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа һуладуулжа болохогүй. Зарим ажахынуудта мал адуулагшадые, һаалишадые ондоо ажалда һамнаажа, үдын һаалгые болюулха баримтанууд үзэгдэнэ. Энэ тон буруу ябадал. Хүхэ ногооной үедэ үнэ сэн багатай һү ехээр һаажа абаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй арюун уялга мүн.

Партийна организаци ба тэрэнэй хинаха эрхэ

ОЛОНИИТЫН ЭДЭБХИДЭ ТҮШЭГЛЭН

ҮРЭНЭЙ түсэб — хуулита хэрэг. Заатагүй тэрэниие дүүргэхэ уялгатайбди. Тэрэнэй хажуугаар энэ асуудал шиидхэлгэтэй сэхэ хабаатай бэһал элдэб янзын түсэбүүд предприяти бүхэндэ, тэрэнэй һалбари, участок бүхэндэ бии. Бүтээһэн продукциин шанар һайжаруулха ба өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ ба гол хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, эрдэм наукын үндэһөөр ажал эмхидхэхэ түсэбүүд удха шанартай зүйлнүүд. Гадна түсэблэлгын шэнэ гурим, экономическа урмашуулгын ёһо заабаринуудые зүбөөр хэрэглэлгэ, үйлэдбэриин болон технологическа журам сахилга, кадрнуудые шэлэн абаха, һургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри, ажал эрхилхэ онол арга, дүршэл нарижуулга гэхэ мэтын асуудалнууд хадаа үйлэдбэриин байдалда сэхэ нүлөөлдэг гэжэ мэдээжэ.

Тиихэ зуураа эдэ бүгэдэ асуудалнуудай бодото бэелүүлгэ саг үргэлжэ партийна хиналта доро байха ёһотой. Эдэ гол асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор захиргаанай хэжэ байдаг ажал ябуулгые хинаха эрхэ партийна организацинуудта олгогдоһон тула манай заводой партком, цехүүдэй партийна эхин организацинууд энэ хэрэгтэ анхаралаа ходо хандуулжа, оло олон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байдаг гээшэ. Энэ талаар хэгдэдэг хүдэлмэриин хайшаагаар эмхидхэгдэдэг байһан тушаа хэдэч үгөөр эндэ тэмдэглэхэ зорилготойб.

Дээрэ дурсагдаһан олон зорилгонууд сооһоо бүри онсо шухалыень илгаан оложо, КПСС-эй Уставай эрилтэдэ зохилдуулан, парткомойнгоо дэргэдэ захиргаанай ажал ябуулгые хинаха партийна хоёр комисси байгуулаанхайбди. Экономическа хүдэлмэри шэнжэлхэ комисси юһэн коммунистһаа бүридэнэ. Тэрэниие үйлэдбэриин таһагай начальнигай орлогшо партиин гэшүүн А. В. Хроменко хүтэлбэрилдэг.

Тус комисси хүдэлмэреэ квартал кварталаар түсэблэдэг байха юм. Жэлэй эхинһээ хойшо энэ комисси табан заседани хээ. «Ажахыгаа шэнэ гуримаар эрхилжэ байһан үедэ экономическа албанай бэелүүлхэ үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» асуудал гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзөөд, заводой парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсүүлһэн байха юм. Шалгалта хэхэ үедэ финансын, түсэблэлгэ-экономическа, ажалай ба салин хүлһэнэй таһагуудай хүдэлмэри һайса шэнжэлэгдэһэн шуу. Мүн тэрэшэлэн материально-техническэ хангалгын ба гадаадын коопераци эрхилхэ таһагуудай хүдэлмэри тухай горитой хөөрэлдөө үүсхэбэ. Тиихэдэ нормоһоо үлүүсэ ехэ материальна нөөсэ барихые хороохо тушаа асуудалдэ анхаралаа онсо хандуулаа һэн. Электровагонно цехэй экономическа хүдэлмэри һайжаруулха талаар абтаһан хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые энэ комисси шалгаа бэлэй.

Нүгөөдэ комисси бүтээгдэһэн продукциин шанар һайжаруулха асуудалаар хүдэлмэрилдэг. Баһал юһэн гэшүүдтэй, главна металлургын таһагай инженер А. А. Будько энэ комиссиин түрүүлэгшэ. Продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэриин цехүүдтэ ямар зэргээр эмхидхэгдэжэ байһые, локомотив, вагон заһабарилгын, запасной частьнуудай шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор абаһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтые энэ комисси түсэбэйнгөө ёһоор шалгажа байдаг.

Эдэ хоёр комиссиин хэдэг хүдэлмэреэр бидэ партийна хиналтаяа хизаарладаггүйбди. Ажахын ажал ябуулгын хойноһоо хиналта эмхидхэхэдээ, элдэб янзын арга хэрэглэхэ гэжэ оролдогдоно. Нэн түрүүлэн энэ хиналта олониитэ ажалшадта түшэглэгдэнэ бшуу. Арадай хиналтын бүлэг болон постнуудай, профсоюзай цехүүдэй комитедэй элдэб янзын комиссинуудай, саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй энэ талаар ябуулдаг хүдэлмэриие партком залан хүтэлбэрилдэг, заабари үгэдэг, дабхар хиналта табидаг зэргэтэй. Парткомой секретариие үйлэдбэриин талаар орлогшо энэ хэрэгые харюусадаг даабаритай. Тиигээд тэрэ өөрөөшье саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй президиумэй гэшүүн юм.

Мүнөө үедэ манай заводой цех болон таһагуудта арадай хиналтын 39 бүлэг, пост эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй хүдэлмэридэ 600 шахуу хүн хабаадана. Үйлэдбэриин арга боломжонуудые гүйсэд ашаглаха, ажалай социалис журам бэхижүүлхэ, зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай тэмсэхэ асуудалнууд тэдэнэй үдэр бүриин анхарал доро байдаг. Социалис зөөриин хэр зэргээр сахигдажа байһые, хүдэлмэриин сагай ямараар үнгэрдэгые, бүтээгдэһэн продукциин шанарай байдалые арадай хинагшад ходо шалгажа байдаг. Тэрэнэйнгээ үрэ дүнгые «сахилгаан», дайшалхы хуудаһануудта тунхагладаг, тусхай захиралта гаргуулдаг зэргэтэй. Өөрынгөө туһалагша болохо хинаха эрхэтэй ниитын эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ зуураа, партком тэдэндэ ходо туһалжа, заабари үгэжэ, һуралсал эмхидхэжэ байдаг, тэдэнэй хэһэн шалгалтын дүнгөөр парткомой заседани дээрэ гү, али партийна суглаан дээрэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа, тусхай тогтоол абаха, алибаа хэмжээ ябуулга хараалха саг ушардаг.

Партком, тэрэшэлэн партийна эхин организацинууд профсоюзай организациин хүдэлмэридэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхээ профсоюзай хэр дүүргэжэ байһан тушаа профсоюзай завком парткомой заседани дээрэ энэ жэлдэ хоёр дахин элидхэһэн байна. Ниитын эдеэ хоолой байдал ба тэрэниие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай, цехүүдэй үйлэдбэриин ба ниитын ажабайдалда нүлөөлдэг хүдэлмэришэдэй суглаанай үүргые дээшэлүүлхэ талаар завкомой хэжэ байһан хүдэлмэри тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эдэбхитэйгээр үнгэрһэн байна. Иимэ асуудалнуудые шиидхэлгэ хадаа партийна организациин урдаа хараха, партийна хиналтатай нягта холбоотойгоор эрхилхэ хэрэгынь ха юм.

Захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхэ тушаа, тэрэнэй бодото байдал тушаа эндэ бэшэхэдээ, үшөө нэгэ иимэ асуудалда анхаралтай хаш. Партийна суглаанда гү, али парткомой заседанида зүбшэгдэхөөр хараалагдаһан асуудал бэлдэлгэдэ партийна эдэбхитэдые олоор хабаадуулдаг ёһон бии. Зүбшэлгэдэ табигдаһан олонхи асуудал захиргаанай ажал ябуулга хиналтатай сэхэ хабаатай байдагынь мэдээжэ. Жэшээнь, материальна хэрэгсэлнүүдые нормоһоо гадуур ехээр нөөсэлхэ ушарые болюулха хэмжээн тухай асуудал бэлдэлгэдэ хори гаран коммунистнууд хабаадалсаа һэн. Тэдэнэй юһэниинь экономическа хүдэлмэри шэнжэлхэ парткомой комиссиин гэшүүн байгаа.

Иигэжэ эдэбхитэдэй олоороо хабаадалгатайгаар бэлдэһэн асуудал зүбшэн хэлсэлгэ урагшатайгаар, бүтэмжэтэйгөөр үнгэрдэг. Тэрэниие зүбөөр алишье талаһаань шэнжэлэн шиидхэхэ арга олгогдоно.

Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхээ бэелүүлхэдээ, партком энэ хэрэгые гансал комиссинуудай хүсөөр, олониитын эмхинүүдээр дамжуулан эрхилхэһээ гадна партком өөрөө мүн лэ ехэ харюусалга бэе дээрээ даажа абаха уялгатай бшуу. Ушар иимэһээ хиналта доро абтахаар парткомой гарһан, үйлэдбэри эрхилэлгэдэ сэхэ хабаатай тогтоолнууд тусхай бүридхэлдэ абтадаг зэргэтэй. Тиигээд тэдэ тогтоолнуудай дүүргэлтэ бэелүүлхын тула абаһан тогтоолнуудаа парткомой секретарь, тэрэнэй орлогшонор дааһан дааһан һалбаряараа тааралдуулан, өөһэд хоорондоо хубаажа абадаг гуримтайбди. Хиналта доро абтаһан тогтоолой дүүргэлтын болзор, харюусалгата нюурнууд тодорхой, ямар хэмжээн абтаха хэрэгтэй байһаниинь хараалагданхай байдаг шуу. Мүн иимэ дүүргэлтын хойноһоо хиналта хэхэ эрхэ парткомой бусад гэшүүдтэ олгогдонхой. Тэдэниие партийна харю… даабаритай байлгаха гээш… шухала зүйл.

Тиигээд болзоройнь хүс… тийна эдэбхитэдэй хабаа… шалгалта эхилдэг, хэр зэрг… гэлтэ болоһон тушаа мэд… комдо ородог ушартай. Тэд… абтаһан тогтоолой хэр … гэлтэ болоһонойнь зэргэ… ямар нэгэн хэмжээн абтах… һаа, «дүүргэлтэ болоо» гэһа… тэ үгэжэ, хиналтаһаа болю… той болодог. Удаань хинал… абтаһан захиргаанай ажал … хабаатай партийна тогтоо… зэргэ дүүргэлтэ болоһон … партком гү, эхин орга… партбюро хамтын суглаанай… до коммунистнуудтаа мэдэ… даг гурим тогтонхой. Ни… хаанашье байгуулагданхай… энэнээ наринаар баримта… хала гэжэ ойлгодог гээшэб… жэ ямар нэгэн тогтоолой дү… дэ хабаатай нюурнуудай хар… дээшэлүүлхэ эрилтэтэйгээр … эрхэ байдал олгоно бшуу.

Юрэдөө захиргаанай ажал… гые хинаха эрхээ бэелү… олониитын хүсэндэ түшэгл… ла, иигэжэ коммунистнууда… үүсхэл улам дэбжээхэ, ажа… лон бусад хүтэлбэрилэгшэдэй… салга дээшэлүүлхэ оншотой… болоно ха юм.

Ц-Ж. АЮШ…
Улаан-Үдын Ленинэй орд… ЛВРЗ-гэй парткомой с… тарнин орл…

ҮНЭГҮЙ ҮНДЭГЭН, МЯХАН

Түрэл партиингаа табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, гүрэндэ үнэгүй мяха, үндэгэ элбэг дэлбэгээр тушаажа шэнэ табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын тула Буряадай «Птицепром» трестын шубуушад горитойхон оролдолго гаргажа байнхай.

Тиигэжэ эдэ зорилгонуудаа сүм бэелүүлхын тула трестымнай фабрикануудай хүдэлмэришэд ажалаа шэнэдхэн хубилгаха хамаг бүхы арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэхээр хараалаанхай. Һүүлэй үедэ шубуунай фабрикануудта дальбараа дэгжээхэ, үндэгэ абаха, шахан тарғалуулжа, мяха, үндэгэ абалгаяа эрид дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Урдандаа ашаг үрэ багатай тахяануудые баридаг байһанаа, һүүлэй жэлнүүдтэ «Старк кросс-288» гэжэ үүлтэрэй тахяа үсхэбэрилдэг болоһомнай нилээд ашагтай байгаа. Мүнөө иимэ үүлтэрэй тахяанууд Улаан-Үдын, Сотниковой фабрикануудта олоор үсхэбэрилэгдэнэ.

Тахяануудайнгаа ашаг шэмын улам дээшэлхын тула фабрика бүхэндэ үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана гэжэ хэлэлтэй. Зоотехническэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ һайнаар ябуулһанайнгаа ашаар жэлдээ тахяа бүхэнһөө хоёр зууһаа үсөөн бэшэ үндэгэн абтадаг болоо.

Үнэндөө иимэ үүлтэрэй дальбараа дэгжээхэ гээшэ тиимэшье хялбар хэрэг бэшэ юм. Тиимэһээ нэн түрүүлэн дальбараануудай байрын дулаан, мүн гэрэлтэй байхын тула онсо анхарал табигдана. Хэрбээ зунай үедэ байра соонь 18—20 градус дулаанһаа дээшэ байгаа һаань, вентиляторaар һэрюусүүлэгдэнэ. Дальбараануудай байра гэрэлтүүлэгдэхэ график наринн нягтаар сахигдадаг. Үлүү шанга гэрэлтэй байра соо дэгжээгдэһэн дальбараа үшөөл бэеэ хүсөөтүй байжа, дүрбэн һаратайдаа үндэгэлжэ эхилбэшье, 7—8 һарын үнгэрөөд байхада үндэгэлхэеэ болишодог юм. Тиимэһээ энээниие усадхахын тула нилээд оролдогдоно.

Тахяагай таһалгаряагүй үндэгэлжэ байхын тула шэмэтэ тэжээлээр хангаха гээшэ мүн лэ гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ трестымнай шубуудай фабрикада ажаллагшад үбэлэй үедэ бардам хүрэхэ тэжээл шадаал һаа ехээр бэлэдхэдэг юм. Фабрикануудаймнай шубуушад мүнөө үедэ тэжээл бэлэдхэхэһээ гадна, мяханда тушаагдаха тахяа, нугаһануудаа шахан тарғалуулха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна. Нугаһа, галуу богони болзор соо шахахада һайн. Мяханда үүсэлэгдэхэ нугаһа хоёр һаратайдань тушаагаагүй һаа, саашадаа юушье эдюулхэдэ үлүүсэ тарғалдагтүй. Тиимэһээнь шахагдажа байһан нугаһанай дальбараа 60—65 хоногой үнгэржэ, 2,5 килограммтай боломсоорнь тушааха хэрэгтэй.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ талаар республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон манай трестын шубуушад хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй. Һүүлшын мэдээгээр гүрэндэ 32590 мянган үндэгэн тушаагдажа, жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээд байна. Жэлэй эхинһээ хойшо гүрэндэ 19425 центнер шубуунай мяхан тушаагдаа. Энэмнай жэлэй түсэбэй 90,7 процент болоно.

Тарган мяха, үндэгэ олоор тушааха хэрэгтэ фабрика бүхэнэй коллектив анхаралаа табидаг юм. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, гүрэндэ тушааһан үндэгэнэймнай 45 процентнь диетическэ байха зэргэтэй юм. Харин манай шубуушадай тушааһан үндэгэнэй 52 процентнь иимэ нэгэдэхи бүлэгэй болоо. Тиихэдэ Кабанскын совхозой тушааһан 16415 центнер мяханай 90 процентнь мүн лэ эрхим һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа һэн.

Үүлтэр һайжаруулгые болон ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэймнай ашаар тахяа бүриһөө үндэгэ абалга жэл ерэхэ бүри дээшэлнэ. Зарим фабрикын түрүү тахяашад урдань бүхэли жэл соо суглуулдаг үндэгэеэ хахад жэлэй туршада абана. Сотниковой фабрикын тахяашад Клементьева, Кручинина гэгшэд зургаа һарын туршада тахяа бүриһөө 140—145 үндэгэ суглууланхай. Үнгэрэгшэ жэл трестымнай шубуушад тахяа бүриһөө дунда зэргээр 206 үндэгэ абаһан байна. Энэ яһала һайн дүн. Гэбэшье энээнһээ үшөө олон үндэгэ суглуулхын тула манай тахяашад социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Үнгэрэгшэ хахад жэлэй дүнгөөр тахяа бүриһөө дунда зэргээр 110 үндэгэн абтаа. Энэнь нёдондонойхиһоо 16-гаар олон болоно. Тиихэдэ Улаан-Үдын шубуунай фабрикын коллектив тахяа бүриһөө нёдондонойхиһоо 26,6 үндэгэ олоор абажа шадаа. Тэдэнэр үнгэрэгшэ хахад жэл соо тахяа бүриһөө 122 үндэгэ абаа.

Мүнөө трестымнай шубуушад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 19 миллион үндэгэ тушааха зорилготой. Тиигэжэ юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 50 миллион үндэгэ гүрэндэ тушааха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула шубуушад бүхэмнай оролдосо ехэтэйгээр ажаллана.

Шэнэ табан жэлэй туршада 2 миллион «бройлер» гэжэ мяхалиг үүлтэрэй тахяагай байра шэнээр баригдаха юм. Тиихэдэ 270 мянган тахяагай байха байра город шадар баригдаха байна. Тэрэшэлэн Кабанскын аймагта миллион хоёр зуун мянган нугаһанай байра ойрын жэлнүүдтэ баригдахаар хараалагдана.

П. АЛДАЕВ,
«Птицепром» трестын главна зоотехник.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Эндэхи нефтиин промыслын тусхай конструкторска бюрогой хүдэлмэрилэгшэд ажал хүдэлмэри оньһожоруулха талаар горитой ажал хэжэ байнхай. Зураг дээрэ: бюрогой конструкторнууд Фазиль Гейдаров, Генрих Динштейн, Сабир Раджабов.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНА…

ТАРЯАШАДТА АЙЛШАЛНА

ВОРОНЕЖ. Калачеевскэ районой «Красная Нива» колхозой полевой стануудаар «Амурские волны» гэдэг вальс табигдажа байна. Тэрэниие Воронежско симфоническа оркестр гүйсэдхэдэг юм.

Лискинскэ районой «Красная звезда» колхозой таряашад, механизаторнууд «хуушандаа үмдэдэг хубсаһанууд» гэһэн нүүдэл выставкэ харабад. Мүн тэдэнэр Железнодорожно районой түбэй клубай дуу хатарай ансамблиин артистнуудтай уулзажа, тэдэнэй концертые хараһан байгаа.

Воронежско областной соёлой управлениин начальник нүхэр М. П. Никифоров ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Таряа хуряалгада … жа байһан механизатор… болон ажалшадай ку… на эрилтые зуугаад а… бригаданууд хангажа б… на. Тэдэнэй дунда уран… ханай бүлгэмдэ хабаа… шад, профессиональна … тистнууд оролсоно. А… бригаданууд хүдөөгэй к… бууд болон полевой ста… даар ябадаг. Мүн А. К… цовой нэрэмжэтэ Вороне… ско областной драмтеатр… коллектив зунай сагта ху… тосхонуудаар ябажа, һон… холтой зүжэг нааданууд… табидаг. Тэрэшэлэн обла… ной филармониин, ТЮЗ … лон арадай дуу гүйсэдхэ… артистнууд областиин зү… нютагуудаар аяншал… байна.

АВТОМАТ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

ЛЕНИНАБАД. (Таджигай ССР). Эндэхи торго нэхэлгын комбинадта шэнэ автомадууд табигдаа. Чехословакиин промышленностьда үйлэдбэрилэгдэһэн станогуудай ажалай бүтээсэ хоёр дахин ехэ байна.

Шэнэ табан жэлэй туршада тус комбинадта 750 а… мат тодхогдохо. Эдэ түхэ… рэлгэнүүд манай орон… мүн Чехословакида бүт… дэхэ юм. 1975 ондо Лени… бад хотын торго нэхэг… нёдондонойхиһоо 8,5 мил… он метрээр ехэ бүд гүр… дөө худалдаха болоно.

(ТАСС)

МОДОШОДТО — АВТОБУС

Комсомольск-на-Амуре. Комсомольскын модо бэлэдхэлэй пункт тээшэ шэнэ автобус шэглэн ошобо. Тэрэнэй эмблемэ «КАРЗ» — Комсомольскын авто-заһабарилгын завод. Тус предприяти техникэ заһабарилжа байһанаа, мүнөө модошодые зөөдэг автобус бүтээдэг болоо.

Шэнэ автобус хүсэ ехэтэй, ой тайгын ямаршье харгые гатална. Тэрээндэ 26 хүн һуудаг. Мүнөө эндэ зуу гаран автобус бүтээгдэжэ, Алас-Дурнын олохон предприятинуудта эльгээгдэбэ.

Түмэр харгы… баригдаа

Урда Сахалин. Сахал… аралай эгээл уйтан т… 26 километр болодог … Ильинск тосхонһоо зүү… тээшэ далайн эрье хү… гэхэ гү, али Арсенть… станци хүрэтэр түмэр х… баригдаа.

Энэ хадаа ехэхэн … шанартай юм. Юуб … аралай баруун тала… зүүн зүг тээшэ ашаа… рэгдэхэдээ, областиин … Южно-Сахалинскаар … гүй, сэхэ абаашагдада… лоо. Ойрын үдэрнүүдтэ … харгыгаар түрүүшын … ябажа эхилхэнь.

(ТАСС)

Латвиин ССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Гахайн үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри республикын хэдэн завод ба үүлтэртэ 33 фермэдэ хэгдэнэ. Эндэ үсхэбэрилэгдэдэг «Латвиин сагаан», «Ландрас» гэжэ үүлтэрэй гахайнууд олон түл үгэдэг, түргэн томо болодог байха юм. Эндэхи «Сигулде» гэжэ заводто энэ жэлэй түрүүшын хахад соо гахаи бүриһөө 10 поршоонхо абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зоотехник Лига Лузиня поршоонхо шэгнэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Зуун һаалишадай нэгэн

Энэ үдэр тэнгэри бүрхэг, һабинуур жэжэ бороон шэдэрнэ. Һаядаа хура бороогой үргэлжэ ороһон дээрэһээ һаалиин гүүртэ тойроод шалбааг шабар гээшэнь бүри ябашагүй гэхээр. Харин байра соонь ороходо һаяхан хюрөөгэй хибэдэһэ оруулжа дэбдинхэй, шалань нилээд һүүрэнги.

Мүнөө Зоя Ивановна хойто захада байһан «Оксана» үнеэн дороо дүрбэн хүхүүртэй сагаан хүнэгөө тодонхой, һүнэй гарасын хойноһоо тон анхаралтайгаар шэртэнэ. Тэрэ үнеэнэй һарагар томо хүхэнһөө таһалгаряагүй гараһан һүнэй шэл хоолойгоор дамжан хүнэг руу бурьялан гоожохонь элихэн харагдана. Иигээд лэ нэгэ үнеэнһээ нүгөөдэдэнь ошожо, захаһаань һаажа ороно. Тиихэдээ һаалишан заримдаа хүнэгөө абажа, машинаар һаагдаһан үнеэнэй дэлэн соо үшөө үлдэһэниинь дууһан шабхажа һаана. Һүүлшын шабхадаһан гээшэ эгээн тоһолиг һайхан һүн гэжэ хэр угһаа малша зон хэлсэдэг ха юм.

— Би мүнөө 22-дохи жэлээ һаалишанаар ажаллажа байнаб. Анхан Сэлэнгын аймагай Юрөө нютагта Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин тогтоод байха үедэ, бүри залуу ябахадаа, һаалишан болоһон хүм. Тэндэхи тала дайдань уужам, малай бэлшээри элбэгтэй газар байгаа бэлэй.

Һүүлээрнь тус станциин Ивалга нютагта һуурижаһанһаа хойшо арбаад жэл болгодобо. Тэрэ гэһээр һү һаалгын талаар барагтай ябагдана. Мүнөө харууһалжа байдаг бүлэг үнеэдээ гурбан жэлэй саада тээ тушаажа абаа һэм. Тиихэ сагта һая түрэжэ захалһан залуу үнеэдһээ һүн биратай гарадаггүй бэлэй. Теэд тэдэнэй хүхэ дэлэнгынь нидхэржэ, эльбэжэ, бүлеэн уһаар угаажа, аршажа байгаад, үдэртөө олон дахин һаажа, налагай зохидоор хандаха, зүбөөр эдеэлүүлхэ гэхэ мэтын али болохо түрүү арга оншо хэрэглээд байхада, залуу үнеэдһээ һүнэйнь гараса байн байтараа нэмэжэ эхилһэн байгаа. — гээд Зоя мэдүүлнэ.

Үнгэрһэн зургаа һарын дүн хараад үзэхэдэ, тус фермын һаалишадай дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1773 килограмм һү һааһан байхадань, нүхэр Колесова үнеэн бүриһөө 2345 килограмм һү һаажа абаа һэн. Тиигээд зунай бэлшээриин үедэ һү һаали дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод байхадаа, июль һара соо тэрэнэй үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь бэшэнэйхиһээ наяад гаран килограммаар үлүү болобо.

Мүн энэ һара соошье һү һаалга доошоо ороогүй. Маанадай ябахын урда үдэр Зоя Ивановна бүхыдөө 175 килограмм һү һааһан байба. Тэрэниие үнеэн бүридэ хубаахада, үдэр соо арба гаран килограмм хүртэнэ. Гэхэ зуура, һүүлэй үедэ унжагай бүрхэг бороотой байжа, һүнэй гараса биратай нэмээгүй байшоо. Эндэ таримал ногоо сабшаад, асаржа эдюулхэ байһан аад, хамаг хашаа хорёо соонь шабар уһан болоһон дээрэһээ һаатана. Тиимэһээ, үдэртөө һаагдаһан һүнэй килограмм бүхэндэ гурбан зуун грамм таряа талханай зүйл нэмэжэ үгөөд лэ байдаг.

Нүхэр Колесова гансал һү ехээр һаахын хойноһоо намнаад байдаггүй, мүн даажа абаһан үнеэн бүхэниие жэл болгондо түрүүлхэ гэжэ оролдоно. Тэрэнэй харууһанда байдаг үнеэд сооһоо һубайрһан ушар гэжэ юрэдөө үзэгдөөгүй шахуу. Мүн эндэшье үнэхөөрөө коммунис ёһоор ажалдаа хандаһанай аша үрэ элитэ харагдана.

КПСС-эй XXIV съездын болоһон түүхэтэ жэлдэ партиин гэшүүн Зоя Ивановна Колесова үнеэн бүриһөө 4 мянган килограмм һү һааха гэһэн уялга абанхай. Тиин хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тулада тэрэ аһан шадалаараа оролдожо ажаллана.

Эндэхи үүлтэртэ малай фермэ дээрэ үдэртөө 3 дахин һаагдаһан һүеэ удаан байлгантүй бэлэдхэлэй пунктда абаашажа тушаадаг юм. Тиихэдээ эгээн түрүүшын һаамые Улаан-Үдэ, удаадахи хоёр һаамые нютагтаа хүршэ байһан һүнэй заводто тушаана. Тиихэдээ үдэр соохи һаамынь яһала ехэ болодог.

Зоя Ивановна хара амяа хараад ябадаг хүн бэшэ. Тэрэ хадаа Коммунис партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябажа, олоной аша туһые харалсажа ябадаг зантай. Тиихэдээ суг ажалладаг малшад, һаалишадай дунда партийна организациин даалтабаряар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна, ажал дээрээ өөрөө һайн жэшээ харуулна.

Ивалгын ОПХ-гай зуугаад һаалишадай дундаһаа шалгаржа, үнэн шударгы ажалайнгаа түлөө Ленинэй ордендо хүртэһэн, эрхим һаалишан коммунист Зоя Ивановна Колесова шэнэ табан жэлэй түрүүшын табсан дээрэ иимэ эршэтэй зоригтойгоор ажаллана. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоһонойнь ашаар жэлэй дүрбэн сагта тэрэнэй һаалинь һабаараа дүүрэн байдаг ха юм.

Вас. ГАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Зураг дээрэ: Улаан-Үдын Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цехэй токарь, коммунис ажалай ударник Иван Дмитриевич Гореев. Энэ нүхэр заводой эрхим урлан нарижуулагшадай нэгэн юм. Тэрэ һүүлэй гурбан жэлэй туршада урлан нарижуулгын 6 мэдүүлгэ оруулаа. Тэдэнь булта үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл бүри 1765 түхэриг алмагдана.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Замбуулин худар Г. С. ТИТОВОЙ ниидэһээр 10 жэлэй ойдо

АВГУСТЫН 6, 10 ЖЭЛЭЙ УРДА

СОВЕТ ЛЕТЧИК ГЕРМАН СТЕПАНОВИЧ ТИТОВОЙ «ВОСТОК-2» ОНГОСОДО ҺУУЖА, ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ХОЕРДОХЕО ЗАМБУУЛИН ХУДАР НИИДЭҺЭЭР АРБАН ЖЭЛЭЙ ОЙ АВГУСТЫН 6—7-ДО ГҮЙСЭБЭ.

ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Романов Советскэ Союзай Герой генерал Леонид Иванович ГОРЕГЛЯДТА хандажа, тэрэ баатаршалга тухай хөөрэхыень гүйһан байна.

— Дэлхэй шадархи замбуулинай дайда худар онгосонуудые жолоодон ниидэлгын үе саг арбан жэлэй урда тээ эхилээ бэлэй. Тэрэниие коммунист Юрий Гагарин нээгээд, замбуулинай гражданин гэжэ бүхы хүн түрэлтэндэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдээ һэн. Эдэмнай юрэл хэлэгдэһэн үгэнүүд бэшэ. Зуугаад гү, бүри олон жэлэй үнгэрхэдэ, замбуулинда хүнүүдэй байдаг болоходонь, магад ондоо юртэмсэнүүд дээрэ ошожо нютагжахадань, Гагаринай нэрын бүхы хүн амитанда баһал хүндэлэгдэдэг байхань дамжаггүй. Манай дэлхэйн нүгөөдэ баатар хүбүүнэй — Герман Титовой нэрэ Гагаринай нэрэ алдартай зэргэлээн, хэтэ мүнхэдөө үлэхэл ёһоороо үлэхэ байха, — гэжэ генерал хэлэбэ.

Газар дэлхэйн түлөөлэгшэд мүнөө замбуулинай дайдада һара һарлажа шахуу хүдэлмэрилдэг болоо. Сүүдхын туршада ниидээд бусалга хэнииешье гайхуулхаяа болинхой. Гэхэ зуура үдэр, хоногой эрьесэ ба хэм гуримтай холбоотой тон шухала физиологическа ушарнууд замбуулинда ямараар үнгэрхэб гэжэ совет эрдэмтэдэй һаяхан лэ шалгажа байгаа 1961 ондо Титовой ниидэлгые амгта шухала туршалгануудай нэгэн гэжэ сэгнэһэн юм.

Жолоодогшотой онгосоор хоёрдохи ниидэлгэдэ бэлдэсэһэн туладаа, олон юумэ тухай һананаб. Дэгдэн ниидэхэ, илангаяа дэлхэй тээшээ онгосын бусаха үеэр ниитэлгэшэдэ агаарай дараса ямараар нүлөөлхэб, мүн газарай татасагүй агаар соо дэгдэн хөөрэлгые летчик ямараар тэсэхэб гэһэн асуудалнуудые эрдэмтэд гол болгон шэнжэлжэ байба. Зуун найман минута соо Гагаринай ниидэлгэ — нэгэ ондоо, харин 25 часай турша соо ниидэлгэ һаа илгаатай байгаа. Ниидэлгын үедэ, тэрэнэй һүүлээр газарай татасагүй агаарай хүнэй бэе махабадта ямараар нүлөөлхэ байһыень нэгэшье эрдэмтэ уридшалан хэлэжэ шадахагүй байһан. Замбуулин соогуур ниидэжэ ябаһан хүнэй зүг шэгээ тодорхойлолгодо, дабшалгыень залалгада, зүрхэ-һудалай сохисодо, хото хоолойдо, летчигой сэдьхэл бодолдо газарай татасагүй агаарай ямараар нүлөөлхэ тухай олон янзын һанамжа бодомжонууд хэлэгдэдэг бэлэй. Мүнөө энээн тухай олон юумэнэй элитэ болоошье һаань, зариман тухайнь үшөөл һайн мэдэнэгүйбди.

Туршалгын программа баталхын урда тээ нилээд олон, заримдаа эрид шангашье арсалдаанууд гарадаг байгаа. Медигүүд, биологууд, олон янзын мэргэжэлтэд арсалдадаг байба. Нэгэ зариман Дэлхэйе гурба дахин лэ тойроод ерэхэ гэдэг, нүгөөдэ зариман — сүүдхын турша соо ниидэхые дурадхадаг байгаа. Замбуулинай-ракетнэ түрүүшын түхеэрэлгэнүүдэй ахамад конструктор, академик С. П. Королев бүхы дурадхалнуудые шэнжэлээд байхадаа, удаан саг соо ниидэхэ шухала гэһэн тобшолол хээ һэн. Космонавтнуудые бэлдэдэг хүтэлбэрилэгшэдшье тиимэ һанамжатай байһан юм. Гүрэнэй комисси сүүдхэ соо туршалта хэхэ программа баталаа бэлэй.

Одон һүлдэтэ городто тиимэ шиидхэбэри гаргахыень ехэтэ хүлеэжэ байһан гэдэг. Герман Титов, тэрэнэй дублёр Андриян Николаев мэргэжэлтэдэй, тэрэ тоодо ерээдүйн космонавт К. П. Феоктистовай хүтэлбэри доро ниидэлгэдээ тон эршэмтэйгээр бэлдээ һэн. Албанайнгаа уялгаар бишье олохон туршалгануудта хабаадаһан байхаб. Летчигүүдай ниидэхэ абьяаста эрмэлзэл тайхал үүсхэдэг байгаа. Замбуулиниие шэнжэлхэ ба ашаглаха хэрэгтэ өөһэдыгөө зорюулхаар шиидэһэн хүнүүдые иимэ үгэнүүд гайхамшаг тодоор элирхэйлдэг бэлэй. «Шэнэ юумэнүүдые тодорхойлон олохо хэрэгүүдтэ хабаадахаһаа үлүү ехэ зол гэжэ бүхы үе, сагуудай хүнүүдтэ байгаагүй юм». Игэжэ Гагарин хэлэгшэ һэн... «Мүнөөнэй үе сагые залираажа болохогүй, дүлэ бадаргаха хэрэгтэй»... гэжэ Титов хэлэдэг байгаа. «Эрдэм ухаае ами наһанайшье сэнгээр нэгэшье алхам урагшань дабшуулаа һаа, дэмы ажаһуугаагүйб гэжэ һанахада болохо» гэжэ Герман Титов баһал хэлэһэн байха.

Эдэ үгэнүүдые Эхэ ороной үнэнтэ патриодууд хэлэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан намда иимэ хүнүүд илангаяа хүндэтэй һанагдадаг. Гайхамшаг шэнэ үетэдэй—эрэлхэг зоригтой, Ленинэй партиин ба арад түмэнэй уг зорилгодо үнэн хүнүүдэй халаамнай болоһондонь баясанабди.

Замбуулин худар хүнэй ниидэлгын замда аюулай ушаржа болохо байһые хэншье нюунагүй. Теэд, энэ ушар замбуулин шэнжэлэн шудалагшадые айлганагүй.

«Союз-11» гэжэ онгосын экипажай — Георгий Добровольский, Владислав Волков, Виктор Пацаев гэгшэдэй усалда орожо наһа бараһанай һүүлээр летчик-космонавтнуудай бэшэһэн мэдээжэ бэшэгые сэдьхэлээ доһолгонгүй уншахын аргагүй. Тэрээн соонь иимэ үгэнүүд бии: «Замайнгаа орёо, түбэгтэй байһые мэдэнэбди, теэд өөһэдынгөө шэлэһэн хэрэгэй зүб байһанда хэзээшье маргаагүйбди, эгээн орёо ямаршье ниидэлгэ хэхээр хододоо бэлэн байнабди».

Генерал түр зуура дуугай һууһанайнгаа һүүлээр, хөөрэлдөөнэй гол асуудалһаа нэгэ бага хадуурба хабди,—гэбэ. — Шэнэ туршалгын зорилгонь замбуулинай хүсэд шэнжэлэгдээгүй оршон байдалда хүнэй ниидэхэ арга боломжонуудые шалгалгаар хизаарлагдана-гүй. Ракетэнүүдые бүтээгшэд, түбхын түрүүндэ замбуулинай онгосые, сүүдхын туршада, бүришье удаан саг соо летчигой ажабайха ба ажаллахын тула шухала бүхы түхеэрэлгэнүүдые бүтээгшэд эгээн шанга шалгалта гараһан байха. Онгосын түхеэрэлгэнүүд бүхы ниидэлгынь үе соо һаадгүй һайнаар хүдэлөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Космонавт-2 Герман Титов 25 час 11 минута ниидэһэнэйнгээ һүүлээр, түрэл Газар дайда дээрээ буужа ерээ бэлэй. Саратовска областьдо, дүрбэн һарын урда тээ Юрий Гагаринай бууһан газарһаа холо бэшэ, буугаа һэн.

Ниидэлгэ тухайдаа Гүрэнэй комиссида элидхэхэ зуураа, космонавт-2 иигэжэ мэдээсээ бэлэй: программын үндэһөөр, «Восток-2» онгосын аппаратурын хүдэлсые хинан шалгааб, замбуулин соо зүг шэгыень заажа, залан ябуулааб, тиихэдээ тараар жолоодохо оньһон түхеэрэлгэ хэрэглээб. Герман Титов Газар дэлхэйе, замбуулинай дайдые нюдөөрөө адаглан шэнжэлһэн, Газарай нюруугай, одо мүшэтэ огторгойн дүрэ зурагые иллюминатор соогуур буулгаһан, медико-биологическа хэдэ хэдэн шэнжэлгэнүүдые хэһэн юм.

Герман Титовой ниидэлгын дүнгүүдые шэнжэлээд байхадаа, замбуулин дотор хүн удаан байжа, хүдэлжэ шадахаа гэһэн тобшолол эрдэмтэд хээ бэлэй. Үнгэрһэн арбан жэл соохи ниидэлгэнүүд энэ шухала тобшололые бүрин тодоруулан баталаа.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ Герман Титов юу хээб? гэһэн асуудал уншагшадые һонирхуулна бэзэ. Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй инженернэ академи дүүргээ. Инженер-полковник Г. С. Титов мүнөө һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ: СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ сэрэгэй академидэ һурана. Замбуулиниие саашадаа шэнжэлхэ, ашаглаха хэрэгтэ хубитаяа нэмэжэ оруулха хүсэлэнтэй бэзэ.

(ТАСС).

КРАСНОДАРАЙ ХИЗААР. Академик, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Павел Пантелеймонович Лукьяненкын гаргаһан баян ургаса үгэдэг «безостая-1» сортын шэниисэ оронойнай олохон нютагуудта таригдадаг болонхой. Ганса Краснодарай хизаарта 138 мянган гектарта таригдана. Тэндэхи Усть-Лабинска районой «Кубань» колхозой Социалис Ажалай Герой М. И. Клепиковэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд гектар бүриһөө 60 центнер тиимэ шэниисэ хуряана. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** бригадир М. И. Кл епиков (зуун гарһаа), Усть-Лабинска районой хүдөө ажахын управлениин начальник Г. И. Лысых, «Кубань» колхозой түрүүлэгшэ И. Т. Сидоренко, академик П. П. Лукьяненко шэниисын таряалан дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

Шэнэ совхоз

РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын захиралтын ёһоор, манай аймагай газар дайда дээрэ махалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй Сухын совхоз байгуулагдаба гээд «Улаан Сэлэнгэ» газетэ бэшэнэ. Шэнэ совхоз Буряадай «Скотопром» трестын бүридэлдэ орохо байна.

Урдань Бүрдэнэй совхозой, «Эрдэм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай мэдэлдэ байһан зарим газар шэнэ совхоздо үгтэбэ. Сухын совхозой директорээр Д. Ч. Чимитов томилогдоо.

Ургаса хуряалгада бэлдэнэ

Хлагтын совхозой механизаторнууд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын ургаса хуряалгада бэлдэжэ эхиһээр үнинэй гээд «Ленинэй туг» газетэ мэдээсэнэ. Хамтадаа ороопо хуряадаг 35 комбайн заһабарилагдаха юм. Тэдэнэй юһэниинь заһабарилагдажа, бэлэн болгогдонхой.

Ургаса хуряалгын техникэ заһабарилтын хүдэлмэридэ дүршэлтэй механизаторнууд Виктор Казаков, Виктор Калашников, Иван Гасилов гэгшэд шалгарна. Тэдэнэр ажалдаа оролдосотой һайнаар хандажа, үдэр бүриингөө даабаряа 120—130 процент дүүргэдэг байна.

Адуу үсхэбэрилгын завод

Торийн совхозой нэгэдэхи отделениин һуури дээрэ адуу үсхэбэрилгын завод эмхидхэгдэбэ гээд «Зэдын үнэн» газетэдэ бэшэгдэнэ. Спортын һоридоонуудта хэрэглэгдэхэ тусхай шэглэлтэй һайн үүлтэрэй мори үсхэбэрилгэ тус заводой гол зорилгонь болоно.

Ростовско областиин С. М. Буденнын нэрэмжэтэ Сальска мориной заводһоо ториинхид энэ зундаа һайн үүлтэрэй 89 гү, 11 азарга асарһан байна. Тэдэнэй олонхинь зээрдэ зүһэтэй юм. Намартаа үшөө 20 гүүн асарагдахаар хараалагдана.

— Манай эндэхин адуун һүрэг эртэ урданһаа үсхэбэрилжэ байһан юм. Дүршэлтэй хүнүүдшье олон. Һая асарагдаһан адуу харууһалгада Николай Филиппов, Николай Дементьев, Василий Щербаков гэгшэд табигдаа,— гэжэ заводой директор Л. Е. Морозов хөөрэнэ.

Һурагшын оролдосото ажал

Баян-Голой дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша, ВЛКСМ-эй гэшүүн Борис Бадмаев ажалай амта абаһаар үнинэй юм. Зунайнгаа амаралтын үедэ тэрэ түрэл совхозойнгоо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хэдэн жэлэй турша соо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ ябалсаа. Энэ зундаа хэдыхэн үдэр соо 361 хониной нооһо хайшалһан байна.

Мүнөө Борис Бадмаев һаалишанаар ажаллана. Даажа абаһан нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө июнь һарада 173,1 литр һү һааба. Энээн тухай «Баргажанай үнэн» газетэдэ бэшэгдэнэ.

Студентнэрэй туһаламжа

Аймагай шухала барилганууд дээрэ студентнэрэй барилгын гурбан отряд хүдэлмэрилнэ гээд «Бэшүүрэй таряашан» газетэ мэдээсэнэ. Тэдэнэй нэгэниинь «Хёлго-71» гэжэ нэрэтэй юм. Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгын факультедэй табадахи курсын 12 студентнэрһээ энэ отряд бүридэнэ. Тэдэнэр «Бурятцелинстрой» трестын 4-дэхи СМУ-гай баазын барилгада хүдэлмэрилнэ. Тэндэ заһабарилгын мастерской, бетон-растворой узел бодхоогдоно. Энэ отряд хамтадаа 36 мянган түхэригэй сэнтэй барилга хэхэ зорилготой.

Тус институдай механическа факультедэй 20 студентһээ бүридэһэн «Рубин-71» гэжэ отряд Бэшүүрэй дунда һургуулиин байшангай барилгада хүдэлнэ.

РЕДАКЦИДА ХАРЮУСАНА

«ҮШӨӨЛ НОБШОРҺООР»

гэһэн гаршагтай статья манай газетын байгша оной июлиин 9-нэй номерто толилогдоһон юм. Сэлэнгын аймагай зарим ажахынууд үбһэ хуряалгада түгэс бэлэн болоодүй, оньһото техникэнь заһабарилагдажа дүүрээдүй. Теэд үглөө мүнөө үбһэндэ орохо сагай тулашоод байхада, ажахын хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээ абангүй, нобшоржо байһаар гэжэ статья соо хэлэгдээ һэн.

Энэ статья тушаа КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь нүхэр Раднаев иимэ харюу редакцида эльгээбэ:

— «Үшөөл нобшорһоор» гэһэн статья Сэлэнгын совхозой, «Эрдэм» болон Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлэлсэгдээ. Тэрээн соо дурсагдаһан баримтанууд зүб гэжэ тоологдон, колхоз, совхозуудай адууһа малые элбэг хүрэхэ, һайн шанартай тэжээлээр хангахын тулада хэмжээн абтажа байнхай.

«Эрдэм» колхоздо — 17, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо — 14, Сэлэнгын совхоздо үбһэ хуряалгын 22 звено эмхидхэгдээ. Дээрэ дурсагдаһан ажахынууд тэжээл бэлдэхэ оньһото техникээ заһажа дүүргээ. «АВМ-0,4» түхэлэй агрегат Сэлэнгын совхоздо хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ, үдэр бүри 2—3 тонно үбһэнэй витаминтай гурил бэлдэнэ. Аймагай бүхы ажахынуудта сенаж дарагдана.

Үбһэ хуряалгын олонхи звенонуудта партийно-комсомолой бүлэгүүд байгуулагдаа, социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоо. Политинформаторнууд, агитаторнууд, лекторнууд үбһэшэдэй дунда хүдэлмэри ябуулна. Малай тэжээл бэлдэгшэдые ажаһуудалай талаар һайнаар хангаха хэрэг мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

ЕГИПЕДЭЭР АРБАН ХОНОГОЙ АЯНШАЛГА

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Арабай Нэгэдэмэл Республикын хилэ дабахаһаа бүри аяар урид Египедтэй танилсажа эхилээ һаабзабди даа. Һургуулиин учебнигүүдһээ эхилээд, элдэбын номуудые ираһан байгдана. Теэд оло дахин дууланхаар, нэгэ дахин хара гэһэн арадай сэсэн үгын гүн удхатай байһые Каирта хүрөөд ябахадаа ойлгоо һэм.

ГАЙХАМШАГТА БҮТЭЭЛНҮҮД

Самоледой доошоо ороод, Каир дээгүүр ниидэжэ ябахадань, тон түрүүн пирамиданууд шобхойлдожо харагдаха юм. Һая һургуулида орожо эхилхэһээ дэлхэйн картанууд дээгүүр маанадай «аяншалжа», һонирхожо экилһэн орон нютагуудай нэгэн Египет һэн. Дэлхэйн томо мүрэнүүдэй нэгэн сэнхир Нил тухай түүхэ домог һайса дуулагдаһан байгаа. Номин хүхэ далайн шалбааг байхада, сүмбэр уулын добуун байхада, эртэ урда сагта Хеопс, Рамзес II, Тутанхамон гэдэг хаашуулай зонхилжо байһан, дэлхэй дээрэ эгээл сэбэр һайхан эхэнэр — хаанай һамган— Нефертити гэдэгэй ороной гайхамшагта түүхэ тухай багшын хөөрэхэдэ, амаа ангайгаад шагнадаг бэлэйбди. Нефертити — араб арадай омгорхол, гоё һайханай һүлдэ боложо түүхэ домогто оронхой. Энэ һайхан эхэнэрэй дүрые одоол элдэб янзаар, элдэбын материалаар — үнэтэ үнэгүй шулуугаар, алта мүнгөөр дархалһан байха юм. Энэ талаар арабууд шэнги уран нарин дархашуул үгы ха даа гэжэ һанахаар. Энэ һайхан эхэнэрэй дүрэ-кулон зүүгээгүй эхэнэр хүниие Египедтэ олохогүйт. Каир оромсоороол аэропортһоо эхилжэ, арадай уран искусствын элдэб гоёолто зүйлнүүдэй элбэгые гайхахаар байба.

Үшөө хүйтэбэр байһан Москваһаа (апрелиин эсэс багаар) дүрбэн часһаа бага үлүү ниидээд, Каирта буухадамнай дүшөөд шахуу градус халуун, баһашье гайтай.

Ондоо гүрэн, ондоо ёһо гурим, ондоо заншал. Аэропорт дээрэһээл эхилжэ, бидэнэр «мистер», «мадам» боложо эхилээбши гүбди даа. Мистер Трэвэл гэдэгэй компани совет туристнуудые хангадаг байна. Бидэнэр Нил мүрэнэй эрьедэ, Каирай шэнэ райондо энэ компаниин «Симаримис» гэдэг ехэ отельдэ түбхинөөбди. Дайлалдажа байһан гүрэн хадаа гол шухала газарнуудынь сэрэгэй харуултай. Саарһан мэшээгүүдтэй элһэ обоо сэги ябталаатай газар ходол дайралдаха юм.

Автобус, гид, оршуулгашан — иигээд лэ манай замай ажал эхилбэ. Дэлхэйн долоон гайхалай нэгэн гүүлдэг пирамиданууд. Автобусоороо тээ дүтэшэг ошоод, унаагай байдаг газарай хажууда тогтобобди. Эмээллэһэн ганса бүхэнтэй тэмээн, тарантас тэргэдэ оруулһан морид, элжэгэнүүд—эдээндэ һуужа, Гизо гэжэ хада өөдэ пирамиданууд хүрэтэр ошохо байбабди.

Шагайсаа ута самсануудтай (урданай буряадай самса шэнгеэр аад, утаар оёотой, нэгэ тээгэ дотор хармаантай) хүнүүд, бага хүбүүхэдүүд. «минии унаада һуугыш» гэжэ урижа «мистер», «мадам» гэлдэжэ байха юм. Манай хэдэн хүнүүд: Владимир Лобанов, хэдэн басагад тэмээндэ мордобод. Ганса бүхэнтэй тэмээнэй дүрэ буулгаад абаха һанаатай фотоаппарадаараа шагаажа байхадам, тэмээ уныш! — гэлдэнэ.

Гурбан пирамидануудай эгээл томо Хеопс гэдэгэйнь хажууда тогтобобди. Тэмээ унагшадһай үбхылдэжэ һууһан, түхэлгүйшэгүүд юумэд ерэбэ.

Умайма гэжэ нэрэтэй араб эхэнэр — газаршамнай энэ пирамиданууд тухайда хөөрэнэ. Хеопс гэдэгынь 137 метр үндэртэй. Гурба миллион томо томо шулуун (зариманиинь 30 тонно болодог блогууд) энэ пирамидада ороһон юм ха. Тусгаар хатуу шанартай шулууе Нил мүрэнэй эрьеһээ — Асуан шадарһаа (тэндэ иимэ шулуун бии гэнэ) богоолшод асарһан байгаа. Тэбхэр тэбхэр шулуунуудые бэе бэедэнь барисалдуулжа няангүйгөөр, ябталжа бариһан эдэ гурбан пирамидануудые харанам. Египет дотор хамтадаа 80 иимэ пирамида бии юм гэжэ газаршамнай хөөрэнэ. Дүрбэ-таба мянган жэлэй туршада эдэ бүтээлнүүд зогсожо байна. Хүнэй оюун бодолой гайхамшаг бүтээлнүүд боложо түүхэ домогто оронхой. Хеопс гэжэ пирамидые 30 жэлэй туршада 100 мянган хүн бариһан юм — гээд газаршамнай хэлэбэ.

Эдэл пирамидануудһаа холо бэшэ хорин метр үндэртэй Сфинкс элһэтэ дайда руу һанаата болон шэртэһэн мэтэ холо хараад байха юм. Эгээл суутай памятнигуудай нэгэн энэ гэнэ. Египедэй улад зон энээндэ шүтэдэг, наранай бурхан гэжэ нэрлэдэг байһан, нангин газарнуудайнь нэгэн.

Хеопс гэдэг пирамида (саанань), наада таладань Сфинкс харагдана.

ҮЛЬГЭР ДОМОГОЙ ТҮҮРЭЭЛГЭ

— Үдэшэлэн эндэ дахин ерэжэ үзэгдэл харахабди,— гэжэ оршуулгашан Тамара Никитична манда хэлэбэ. Һэрюуншэг байжа болохо, — гээд нэмэбэ.

Гизо гэдэг хада тээшээ үдэшэлэн автобусоороо дахин шэглэбэбди.

Газаа олон һандалинууд табяатай. Азербайджанайнгаа нүхэдтэй эдэ һууринуудые эзэлбэбди. Үнэхөөрөө һэрюуншэг.

Уданшьегүй шанга гэгшээр хүгжэм дуугаржа эхилбэ. Сфинксын, пирамидануудай эндэ тэндэ Гизо гэдэг хадын бөорёор тодхоотой олон динамигууд эдэ шулуун памятнигуудые амидыруулһан мэтэ Египедэй һүниин харанхые хаха сохибо. Хүгжэмтэй адли прожекторнүүд энэ тэрэ пирамидануудые аалиханаар дадхааһан мэтэ гэрэлээрээ харбажа эхилбэ. Хүгжэм замхажа, динамигуудһаа хүн дуугаржа оробо.

— Дэлхэй дээрэхи эгээл суутай газарые мүнөөдэр хараат. Эндэ, Гизо гэдэг хадада хүнэй оюун бодолоор, уран гараар хэһэн гайхамшаг бүтээл хэдэн мянган жэлдэ зогсожо байна. Император гү, али аралжаа наймаашан гү, али поэт гү — хамаагүй хэншье ерээ хадаа эдэ бүтээлнүүдые хараад, һүрөөдэн сэдьхэлээ хүдэлгэн зогсодог байгаал,— гээд тэндэһээ дууланабди.

Прожекторэй гэрэл Сфинксын нюур гэрэлтүүлнэ. Һүниин харанхыда энэ мантан дүрэ манда дүтэлһэн мэтэ болохо юм. Элһэтэ дайда руугаа хараһан Сфинкс өөрөө дуугаржа байһан мэтэ:

— Нил мүрэнэй эрьеын саанаһаа бултайжа гарадаг наранай бурханиие үглөө бүри харанам. Наранай түрүүшын элшэ намда зорюулагданхай, минии нюур эльбээд абана. Мянгаад жэлэй туршада наранай мандажа гарахые хаража һууналби. Египедэй урган хүгжэжэ эхилхыень нюдөөрөө хараа һэм, энээн шэнгеэрэ Зүүн зүгэй сэсэглэн һалбархые харахаб... — гээд лэ Сфинкс домоглохо юм.

Прожекторэй гэрэл, динамигуудые хэрэглэлсэжэ байгаад найруулан үльгэрлэһэн энэ зүжэг ехэ һонирхолтой, эдэ бүтээлнүүдые һүрөөтэй болгоно. Египедээр аяншалһан туристнуудай эгээл һонин, сэдьхэлдэ хадуугдамаар юумэн энэ ёһотой.

УҺАН ТУХАЙ ДОМОГ

Египедтэ уһан гээшэ юунһээшье үнэтэй. Бүхы газарай 96 процентнь элһээр хушагданхай, улад зонойнь 97 процентнь Нил мүрэнэй эрьеэр һуудаг гэжэ уншахадаа, тиимэл юм аал даа гээд һанахаш. Үнэн дээрээ тэндэнь ошоод харахада, баһашье гайтай байна. Һотооборшье ногоогүй элһэн дайда, халуун наран, халуун һэбшээн, бороо ородоггүй шахуу—иимэ орон нютаг. Тиимэһээ эндэхи улад зон Нил мүрэндөө шүтэдэг, үеын үедэ энэ мүрэнэй заяагаар ажамидаржа байһан гээшэ ааб даа. Элдэбээр ёһолдог байгаа. Эртэ урда сагта Нил мүрэнэй үерлэжэ эхилхэдэнь, тон һайхан басагаяа Нилэй бурханда хаядаг байһан юм ха. Мүнөөшье жэл бүри августын 22-то «Нилэй һайндэр» тэмдэглэдэг ёһо байһаар. Зүгөөр, мүнөө Нил мүрэнэй булангир уһан руу тон сэбэр басаганай орондо таһа гоёоһон «басага» хаядаг болонхой.

Нил — ажамидаралта мүрэн байхаһаа гадна, ехээр үерлэшэн гэхэдээ, бүхы юумэ хамажа абаашадаг, сүйд татадаг байһан. Үгышье хадаа уһаниинь татажа эхилээ һаань, юун олигтой байхаб даа. Африкын шанга наран бүхы юумые дууһан шатаажа хаядаг шуу. Иимэ жэлдэ бүхы тарилга, мал адууһатаяа хосоржо һаладаг байһан.

Египедтэ ногоон, таряалан бултадаа уһалагдадаг. Нил мүрэнэй эрье шадар жэлдээ гурбан ургаса абтана. Май һара соо үбэл тариһан шэниисээ хуряажа байнхай һэн. Хүдөө ажахынь гээгдэнги аргаар эрхилэгдэдэг зандаа. Харгын хажуугаар хүдэлжэ байһан хүдөөгэй ажалшадые харахада, урда сагай музейдэ ороһондол адли. Айл бүхэнэй багахан участогууд зурылдажа харагдана. Тэрэнэй эзэдынь серпээр таряагаа хадажа байха юм. Үгышье хадаа канаваһаа уһа гаргаха түхеэрэлгэнь урданай буряадай арһа элдэдэг эрьюулгэ шэнги тон өөдэгүй юумэн. Тэрээндээ элжэгэ гү, али үнеэ оруулаад, нюдыень уянхай, тэрэнь эрьюулгээ горооложо ябаха юм

Энээниие харахадаа, зүрхэ үбдэхөөр. Олон жэлдэ колони байһанайнь хойшолон энэ гээшэ юм ааб даа.

1952 ондо болоһон революциин һүүлээр улад зоной байдал һайжаруулхын тулада шухала удха шанартай хэмжээнүүдые ОАР-ай правительство яһала бэелүүлжэ байдаг. Хүдөө ажахын кооперативууд бии боложо эхилээ.

Нил мүрэнэй уһан арад зондо ажамидарал асархаһаа гадна, мүн ехэ гэмтэл хохидол татадаг байһан гэжэ дээрэ дурдагдаа һэн. Жэл бүри энэ мүрэнэй 32 миллиард кубометр уһан Дундада далай руу урдажа талиидаг байһан юм ха. Һабаһаа халихадаа, Египедэй гол ургамал — хлопогой ургаса хамажа хаядаг байгаа. Тиимэһээ энэ мүрэниие хазаарлажа, хаажа, уһыень сөөрэмдэ тогтоожо, газараа уһалха гэжэ Египедэй таряашад үеын үедэ хүсэдэг бэлэй.

Энээниие ойндоо оруулхадаа, олон бодомжо түрэхэ юм. Нэн түрүүн энэ жэлэй эхиндэ ашаглалгада үгтэһэн Асуандахи гайхамшаг ехэ барилгын хүгжэжэ байһан энэ республикын экономикодо ямар удха шанартай байха хаб гээд бодомжолнобди.

Асуандахи барилгын ашаглалгада үгтэхэдэнь, ОАР-та бүхы гүрэнэй һайндэр гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Араб хүн хоёрхоншье ород үгэ мэдэхэ һаа, тэдэнээ хэлэжэ — «Совьют ка-ро-шо» гэжэ талархалаа совет туристнуудта мэдүүлдэг байна. Энэнь манай гүрэнэй үзүүлдэг һайн һайхан туһаламжын түлөө, Асуандахи барилга бодхоолсоһоной түлөө гэжэ ойлгонобди.

Үнэхөөрөө Асуандахи энэ барилга ОАР-ай экономикодо ямар аша туһатай байха юм ааб гээд һонирхобобди. Асуанай хаалта мүнөөдөө 100 миллион фунт (нэгэ фунтань 2 түхэриг 8 мүнгэнтэй адли) олзо жэлдээ үгэдэг байха юм. Хожомоо энэ тоо 235 миллион фунт болоторoo ехэ болохо. Энэ хэды шэнээн зөөри гээшэб гэжэ харахын тулада нэгэ хэдэн тоо эндэ дурдая. Асуандахи гидроэнергетическэ комплекс барилга 213 миллион египедэй фунт сэнтэй юм. Тиимэһээ түргэнөөр олошоржо байгаа энэ республикын улад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангахын тулада энэ барилгын ашаар үшөө 800 мянган гектар шэнэ газар эдлүүридэ оруулагдаха ёһотой гэжэ тодоруулагдаһан юм. Египедтэ дүшэн секунда бүхэндэ үхибүүн гаража байдаг гэжэ тоологдоһон гээд манай газаршан Умайма хэлээ һэн. Араб айлайхи бүхэн арбаад үхибүүдтэй, эхэнэр зониинь эдээнээ хараад лэ гэрһээ гарадаггүй шахуу юм, гэжэ нэмэбэ. Нэгэ үхибүү тэбэреэд, хоёр-гурбан багашуулые дахуулһан, толгой дээрээ жэгтэй зохидоор ехэ юумэ табяад, араб һамгадай ябахыень яһала хараалди даа.

Асуанай шэнжэ тэмдэг үшөө юугээр мэдэгдэнэб гэхэдэ, Египет оромсоороо электрын гэрэл хүсэ дамжуулдаг үндэр лини татагданхай, манай эндэхидэл адли үндэр столбнууд шэжэм утаһануудаа намируулан, дулаан ороной мододтой гоёо буляалдан зогсохо юм. 1580 километр газарта иимэ лини татагдаа. 5,5 миллиард киловатт-час хүсэтэй электрын гэрэл Асуанай ГЭС үгөө.

Электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг үндэр столб-бүхэлэлгэнүүд Египедэй газар дайда дээгүүр татагдажа эхилээ.

Асуанай хаалта хадаа үе сагай һүлдэ тэмдэг болоо, Египедэй арад зоной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй мүнхэ дурасхаал болоо гэжэ президент Насер тоолоһон юм,— гээд «Аль Ахрам» газетэ бэшэһэн байдаг.

Асуанай ГЭС-эй галнуудые Египет, бүхы Африка, бүхы дэлхэй хаража байна. Хоридохи зуун жэлэй далаад онуудта бодоһон энэ ГЭС-эй галнууд Африка түбиие урин элшээрээ гэрэлтүүлнэ, саашадаашье гэрэлтүүлхэнь лабтай.

ЭРДЭМ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ДЭЭЖЭ

Эзэмдэлгэ-богоолшолгын хойшолон—мунхаг харанхы, үлэн хооһон байдалые усадхахын тулада Египедтэ ехэ хэмжээнүүд абтажа эхилэнхэй гэжэ тэмдэглээ һэмди. Эдээниие бултыень тоолоод яалайб. Эндэ нэгэл асуудал тухай хуряангыгаар тогтолтой. Египедэй улад зон гэгээрэл болбосорол тээшэ зүдхэнэ, эрмэлзэнэ.

Революци болоһоор хүсэд хориншье жэл болоодүй. Энээхэн хугасаан соо колониальна ёһо гуримай үлэгдэлнүүд гансата нэгэн доро яагаад усадхагдахаб даа. Яншажа удаарһан үнинэй үбшэндэл адли энэнь улад зоной байдалда үзэгдэһөөр зандаа. Бакшиш—гуйраншалга усадхагдаагүй байһаар. ОАР-та ошоһон совет туристнууд энээниие һайса мэдэхэ даа. Колониальна ёһо гуримайнь үлэгдэл Египедэй бүхы юумэндэнь үлэнхэй. Музейнүүдтэншье ороходо, хаашуулые хүдөөлүүлдэг ордонгуудташье ошоходо, алтан хуурсаг гү, али үнэтэ зүйл Лондондохи (һүүлдэ эзэмдэжэ байһан) музейдэ байдаг — гээд манда тайлбарилагша хэлэхэ юм. Улад зоной байдал һайжаруулха, гээгдэл, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхахын тулада ехэ юумэн хэрдэнэ. Нэн түрүүн эрдэм гэгээрэл дэлгэрүүлхэ талаар хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ.

Египедтэ уялгата һуралсалай хуули абтанхай. Эхин шатын, дунда һуралсал гуримшуулагдаһан. Үхибүүн зургаа наһатайдаа һургуулида ородог гуримтай. 12 жэлдэ һураад, дунда һургуули дүүргэдэг. Дүрбэн жэлдэ дээдэ һургуулида һурадаг болзортой. Энэ залуу республикын дээдэ һургуулинуудта жэл бүри 35 мянган залуушуул ороно. Эдэниие дүүргэхэдээ дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд ганса ОАР-та бэшэ, мүн арабуудай бүхы гүрэнүүдтэ хүдэлхэеэ эльгээгдэдэг юм байна. Гүрэнэй һургуулинуудта түлөөһэгүйгөөр һуралсадаг. Мүн үмсыншье һургуули байдаг юм ха.

Александрия городто эхэнэрэй техническэ һургуулида хүрөөбди. Манайхяар бодоходо, профессионально-техническэ училищи болоно.

Училищиин директор, хүдэршэг шарайтай араб эхэнэр һургуули, һуралсал тухайдаа манда дэлгэрэнгыгээр англи хэлэн дээрэ хөөрэнэ. Нүгөө оршуулгашан Джульеттамнай директорэй хөөрөөе залгуулба. Училищи дүүргэхэдээ хүдэлмэришэдэй элдэбын мэргэжэлтэй болодог, тэрэ тоодо технигүүд, операторнууд боложо гарадаг юм ха. Училищида хоёрдохи жэлээ һуража байхадаа, басагад хоёр һарын практика гарадаг гуримтай. Һуралсалынь, ном сударынь миинтэ.

Энэ училищиие хаража дүүргээд, директорэй таһалга соо орожо, өөһэдынгөө гар бэлэг бараад бусаа һэмди.

Д. ЖУГДУРОВА.

Улаан-Үдэ—Каир—Улаан-Үдэ. 1971 оной май һара.

МАНАЙ АЙЛШАД

Ворошиловград хотын гүрэнэй хүгжэмтэ драмтеатрай артистнар Улаан-Үдэдэмнай түрүүшынхеэ айлшалжа ерэбэ. Тэдэнэр нилээд олон спектакль городой ажалшадта харуулха юм. Драматург М. Старицкиин бэшэhэн «Цыган эхэнэр Аза» гэжэ хүгжэмтэ зүжэгөөр айлшаднай гастролёо амжалтатай эхилбэ. Энэ зүжэг соо хаанта засагай үедэ цыган арадай хүндэ хүшэр байдал, тэдэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэл тухай хэлэгдэнэ. Айлшадайнгаа түрүүшын зүжэгые Улаан-Үдын театрта дуратайшуул баяр баясхалантайгаар угтаhан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: спектакльhаа абтаhан хэhэгүүд. Цыган эхэнэр Азын рольдо артистка Н. Чоп наадана.

В. ОЗЕРОВОЙ фото.

СПОРТЫН ҺОНИН

ҺУР ХАРБААН. Англиин Йорк хотодо hур харбалгаар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ Москвагай инженер Эмма Гапченко эрхим амжалта туйлаба. Тэрэ СССР-эй арадуудай зунай V спартакиадын мүрысөөндэ мүнгэн медальда хүртэhэн юм. Гапченко эндэ дүн хамта 2380 очко абажа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Хоёрдохи hууриие 2371 очко абаhан Америкын спортсменка Дорин Уйлбер эзэлээ. Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Польшын спортсменкэнүүд 6907 очко абажа, түрүү hуурида гараба. СССР-эй суглуулагдамал команда (Эмма Гапченко, Надежда Лонская, Вирве Холтсмейер, Эве Суйтс) хоёрдохи hуури эзэлhэн байна. Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ США-гай спортсмен Джон Уильямс 2445 очко абажа гүрүүлээ. Манай ороной спортсменүүд сооhоо Европын хэдэн удаа чемпион болоhон Виктор Сидорук 2314 очко абажа, юhэдэхи hуури эзэлбэ.

◆ ШАТАР. Швециин Гетеборг хотодо шатараар эхилhэн, уласхоорондын мүрысөөн дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ 12 шатаршад хабаадалсаhан байгаа. Наадаанай дүн гаргахада, Чехословакиин гроссмейстер Горт, Швециин 20 наhатай Андерссон гэгшэд 8,5-8,5 очкотой боложо, нэгэдэхи, хо-ёрдохи hууринуудые хубаал[...]. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаh[...] дэлхэйн чемпион Борис Спасс[...] 8 очкотой, гурбадахи hуури эз[...]бэ. Львов хотоhоо энэ мүрысөөн[...] хабаадалсаhан 18 наhатай [...] Романишин табадахи, эхэнэр ш[...]таршадай дундаhаа дэлхэйн че[...]пион Нона Гаприндашвили доло[...]дохи hуури эзэлhэн байна.

◆ ВЕЛОСИПЕД. СССР-эй т[...]рүү hууриин түлөө урилдаан[...] дэлхэйн чемпион Борис Шух[...] 50 километрэй зайе нэгэ час 1[...] минута 28 секунда соо гатал[...] түрүү hуури эзэлбэ. Бронзо ме[...]дальда Москва шадарай спортсм[...] Юрий Кравченко хүртөө. Эн[...] урилдаанда 40 спортсмен хаба[...]далсаhан байна.

Симферополь хотодо эхэнэрүү[...]дэй дунда үнгэргэгдэhэн вело[...]педистнүүдэй урилдаанда Харь[...]вай спортсменка эрхимлэж[...] СССР-эй чемпионой нэрэ зэрг[...] хүртэбэ. Тэрэ 62,5 километр[...] зайе нэгэ час 47 минута, 44,[...] секунда соо гаталhан байна.

◆ МАНАЙ ОРОНОЙ футболист[...]нууд август hарада уласхоорон[...]дын олон уулзалгануудые үнгэр[...]гэхэ юм. СССР-эй суглуулагдам[...] команда Гданьск хотодо Польш[...] футболистнуудтай августын 11[...]дэ уулзаха болонхой. Августы[...] 5-haa 15 болотор ГДР-эй стади[...]нууд дээрэ СССР-эй эдиршүүл[...] команда наадахань. Нүгөөдэ[...] Италиин Сан-Ремо хотын стади[...] дээрэ «Буревестник» бүлгэм[...] эдиршүүлэй команда наадаяа т[...]гэсхэхэ. Мүн Венгри руу Ми[...]кын «Динамо» командын фут[...]листнууд айлшалхань.

◆ МОСКВАГАЙ ЦСКА, «Дин[...]мо», «Торпедо», «Спартак» [...]манданууд августын хоёрдохи х[...]хад, сентябриин эхинhээ Исп[...]ниин стадионууд дээрэ наада[...] байна. Нальчигай «Автомо[...]лист» Афганистанда хэдэн у[...]залга үнгэргэхэ юм.

Августын 6-да Ворошиловгр[...]дай «Заря», Ленинградай «Зен[...] командануудРумыниин, Сири[...] сэрэгэй футболистнуудтай өөры[...]гөө стадионууд дээрэ, мүн авг[...]тын 9-нэй үдэр Румыниин фут[...]листнууд Донецк хотодо СССР-[...] суглуулагдамал командатай, С[...]риин армиин футболистну[...] Львовто тэндэхи «Карпат» к[...]мандатай наадаха болонхой. Р[...]мыниин футболистнууд авгус[...] 12-то Бакугай «Нефтчи», Сири[...] армиин команда Ростов-на-Д[...] хотын сэрэгэй футболистнууд[...] августын 13-да наадахань. Бе[...]рудэй «Рэсинг» командын фут[...]болистнууд манай орондо дүрб[...] уулзалга үнгэргэхэнь. Эдэн[...] Херсондо (15-да), Симферопол[...] (18-да), Одессэдэ (20-до), Влад[...]мирта августын 23-да нүх[...]ёhоной уулзалга үнгэргэхэ юм.

ФУТБОЛ

«СЭЛЭНГЭ-71» ХЭР ГЭЛДЭЭБ?

(Нааданай нэгэдэхи хахадай дүн тушаа)

Холын аян замда мордогшод гаталhан харгы замаа эрьен харадаг, тэрэнээ оншотой наринаар, шүүмжэлхы ёhоор сэгнэдэг гээшэ аабза. Тиигээд лэ аян замаа үргэлжэлүүлдэг бээзэ. Тэрээн шэнги манай футболистнар ута замайнгаа хахадыень гаталба. Апрелиин 28-haa июлиин 29 хүрэтэр гол түлэб манай «Сэлэнгын», мүн зургаадахи зонын бусад зарим командануудай гаталhан замые хаража үзэхэ хүсэлэн бии.

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэг зургаан зоно болоjо хубаарhан байгаа. Манай «Сэлэнгын» наададаг зургаадахи зонодо Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Хойто Казахстанай 20 команда оролсоhон юм гэжэ hануулая. Энэ бүлэгтэ урдань «А» классаа наадаhаншье командануд, мүн «Б» классай үгы болоходо тэндээ эрхимлэhэншье командануд оруулагдаа hэн. Тобшоор хэлэхэдэ, хаба шадалаараа гол түлэб адлирхуу, ана-мана гэлтэй командануд гэжэ мэргэжэлтэд тоолодог. Энэ жэлэй футболдо болоhон үшөө нэгэ хубилалта юуб гэхэдэ, хоёрдохи, зургаадахи зонодо шүүhэнэй түлөө гурбан очко, тэнсэhэнэй түлөө нэгэ очко, шүүгдэhэнэй түлөө 0 очко бэшэгдэдэг болоо. Иимэ гурим түрүүшынхеэ туршагдана гэжэ хэлэлтэй.

Зай, нэгэдэхи дүхэригтэ «Сэлэнгэмнай» хэр гэлдэбэ гээшэб? Магад, нэгэдэхи бүлэгэй командануудай тоодо оромоор бэеэ харуулжа, хойто жэлдэ иимэ эрхэдэ хүртэжэшье болохо аалам?! Энэ мэтэ асуудалнууд футболдо дуратайшуулай hанаа сэдьхэл яhалашье хөөрсэгэшүүлhэн байха.

Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» нэгэдэхи дүхэригтэ 19 удаа наадаад байхадаа, дүн хамтадань 29 очкотой болоо юм. Тиихэдэ нэгэдэхи hуурида гараhан «Томлес» команда 35 очко абаhан байна. Хоёрдохи hуурида Хабаровскын СКА, гурбадахида — Красноярскын «Автомобилист» гараhан байха. Манай футболистнар Омскын, Семипалатинскын, Владивостогой командануудай удаа долоодохи hуури эзэлээ. Харин хүршэнэрнүүднай хэр гаралдааб гээ haa, шэтынхид арба нэгэдэхи, эрхүүгэйхид арбан долоодохи hуурида гараа hэн. Турнирай таблицын hүүл Петропавловск-Камчатскын «Вулкан» команда бариhан байна. Тиигээд ерэхэлээрээ, Улаан-Үдымнай футболистнар яhала нюруу, бараг гарасалдаа гээшэ бээзэ. Эрхимлэгшэдhээ оройдоол 6 очкогоор гээгдэ ха юм. Арбан юhэ дахин командануудтай уулзахадаа, «Сэлэнгэ» долоо дахин шүүhэн, найма дахин тэнсэhэн, дүрбэ дахин булигдаhан байна. Энэл үе соо нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу 22 бүмбэгэ сохижо оруулhан, өөhэдынгөө ворота руу 15 бүмбэгэ алдаhан шуу. Энэшье талаhаань хаража үзэхэдэмнай, баhал бараг шэнги хэбэртэй.

Хэр тиимэ гээшэб? Командамнай хэр тогтууритай найдамтайгаар наадана гээшэб? Нэгэдэхи дүхэригэй дүнгүүдые үнэхөөрөө бараг гэхээр гү?

Манай «Сэлэнгэ» гурба hарын туршада яhала болохотойгоор наадаашье haa, бүхы уулзалгануудаа ехэл тэгшэ бэшээр үнгэргэhэн байха юм. Апрелиин 28-да Курган хотодо наадахадаа, «Зауралец» гэжэ «А» класста түрүүшынхеэ ороhон командатай тэнсээ hэн. Теэд «Зауралец» нэгэдэхи дүхэригэй дүнгөөр хойноhоо гурбадахи гэхэ гү, али 18-дахи hуури эзэлээ hэм шуу. Футболоор холын аянда гараhан «Сэлэнгын» футболистнууд энэ командые яашье шүүжэ ядаа бэлэй. Харин дүрбэ хоноод, майн 2-то Омскдо наадахадаа, тэндэхи «Иртыш» командые «гэр дээрэнь» оро бодогүй диилээ hэмнай. Тэрэ үдэр Улаан-Үдын футболистнар 2:0 тоотойгоор талмайн эзэдые шүүhэн байгаа. Энэмнай мүнөөдэрэй «тугал» бэшэ, харин «А» класста нэрээ hайса нэрлүүлhэн, суудa гараhан «Иртыш» хаям. Үшөө дүрбэ хоноод, Новосибирскын «Дзержинецтэ» 1:4 тоотойгоор булигдаа hэн.

Энээн дээрэhээ тобшолол хэхэдэ, манай команда бата найдамтайгаар үшөөл наадажа биранагүй гэхэ юм гү, али залинта аадартал бушуу шангаар бүмбэгэ оруулжал мэдэжэ байтараа («Сэлэнгэ» — «Аэрофлот» — 4:0), гэнтэ гэнтэ «бүдэршэхэ» юм. Эндэ имагтал мэргэжэл шадабари, бэе махабадай бэлэдхэл гол шалтагааниинь болоо бэшэ, харин сэдьхэл бодолой зоригжол бага бэшэ удха шанартай байгаа. Ондоогоор хэлэбэл, эмхитэй ухаансараар наадаха, бэе бэедээ этигэхэ найдаха, бэе бэеэ дэмжэлсэхэ, анда нүхэд мэтээр илалтын түлөө тэмсэхэ гэхэ мэтэ шэнжэ шанар футболистнуудта яашагүй шухала хэрэгтэй юм. Талмай дээрэ наадахаяа гараhан арба нэгэн футболистнар хэдышье ондо ондоо абари зантай байбал, урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхын тула нэгэ хүн шэнгеэр оролдохо болоно бшуу. Энэ талаар «Сэлэнгын» футболистнар бага бэшэ оролдолго саашадаа гаргаха, наадаанай техникын, шадабариин, мүн тактическа бэрхэ, hайн добтолгын хажуугаар ухаан сэдьхэлэй зоригжолдо анхарха жэшээтэй гээшэ ха.

Үшөө юун тухай хэлэлтэйб! Талмайн тэг дундахи газарые ходоо эзэлжэ, «гартаа барижа» байха гээшэ «Сэлэнгэдэ» нэгэдэхи номерой асуудал болонхой ха. Ушарынь гэхэдэ, добтологшодто туhалагшадаар олон хүнүүд энэ хабарhаа хойшо туршагдаhан байха. Теэд хэниинь, ямар футболистнууд эндэ наадаа haa эгээ таарамжатайб — энэ асуудалда тордиhогүйгөөр харюусажархиха гээ haa, алдуу эндүү гаргажа боломоор ха. Гэбэшье энэ жэлэй наадаанай түрүүшын дүхэригэй үедэ бараг бараг футболистнар шалгаран гараа. Хамгаалагшадай дундаhаа В. Чикачевой найдамтайгаар, хэзээ бүхэндэ алдуугүй шахуугаар наададагые тэмдэглэлтэй. Ю. Самсонов, Ю. Калашников, В. Максимов, Н. Дорофеев гэгшэд сухаришагүй зоригтойгоор наададаг, халтад гэхэдээл нүгөөдүүлэйнгээ воротада аюул тохёолдуулдаг футболистнар гэжэ мэдээжэ болонхой. Һүүлэй үедэ командын бусадшье гэшүүд наадаанайнгаа техникэ, тактика hайжаруулhан, оншотой эршэтэйгээр наададаг болоhон байха юм. Энэ ехэ hайн гээшэ.

Футбол нэгэ үдэрөөр дүүрэшэдэг бэшэ. Футболоор болодог мүрысөөн эртэ хабарhаа эхилээд, хожом — орой намар болотор үргэлжэлдэг гээшэ ааб даа. Үбэлдөөшье шанга hорилгон замхадаг бэшэ. Ушар иимэhээ футболдо нэгэ үдэрэй бэшэ, харин үдэр бүриин анхарал оролдолго, эмхидхэл, шанга эрилтэ хандуулагдаха зэргэтэй. Эндэhээ үшөө нэгэ асуудал уламжалан гаража ерэнэ. Футболдо залуу, найдамтай халаан хэрэгтэй. Энээндэ республикын физкультура, спортын комитет анхарха ёhотой.

С. БИЛЬЧИРОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
радио · телефон · телеграф

Нэгэдэл ба нягта жагсаал

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хани ёhоной уулзалга Крымдэ болоjо, социалис оронуудай нэгэдэлэй ба нягта жагсаалай саашадаа бэхижэжэ байhые харуулаа. Энэ уулзалга тухай мэдээсэлые дэлхэйн хэблэл үргэнөөр тайлбарилhан зангаараа.

ВАРШАВА. Энэ хадаа «Аха дүү оронуудай социалис экономикые нэгэдүүлхэ шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн ханинарай hайн hайхан сэдьхэлээрээ уулзалга» болоно гээд Польшын газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ. Европодохи эб найрамдалые бэхижүүлхэ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе улам нягтаар жагсааха хараа бодол социалис оронуудай шууд сэхээр баримталдат байhые газетэнүүд тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Социалис оронуудай нэгэдэлые ба нягта жагсаалые, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе болон империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые бэхижүүлхэ угаа шухала байhые Крымдэхи уулзалгада хабаадагшад онсолон тэмдэглээ гээд «Руде право» газетын тайлбари соо хэлэгдэнэ.

Мүнөө үе сагай бүхы шухалын шухала асуудалаар социалис оронуудай коммунис партинуудай нэгэдэмэл ябуулганууды хэхэ талаар саашанхи алхам болоно гэжэ Крымдэхи уулзалгые тоолохо хэрэгтэй гээд газетэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

БЕРЛИН. Аха дүү социалис оронуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Крымдэхи хани ёhоной уулзалга нягта, али бүхы талын харилсаа холбооной гэршэ болоjо үгэнэ. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонууд энэ харилсаа холбооной батэ бэхи үндэhэ hууринь болоно гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ.

Социалис хани нэгэдэлэй угаа ехэ хүсые эб найрамдалай политика эдэбхитэйгээр бэелүүлхын тулада хэрэглэхээр социализмын аха дүү оронуудай хүсэд шиидэнги байhые Крымдэхи уулзалга харуулаа.

Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай асуудалнуудта социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи уулзалга дээрэ тон ехэ анхарал хандуулагдаhан байна.

Индохитадай арадуудта, араб арадуудта али бүхы дэмжэлгэ үзүүлхээр социлис оронуудай шиидэнги байhые газетэ тэмдэглэнэ.

БОНН. Хэдэ хэдэн социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэ уулзаhан тухай Баруун Германиин газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаhануудта мэдээсэнэ. Баруун Берлинэй асуудал гуримшуулха, Советскэ Союзтай ба Польшотой ФРГ-гэй договорнуудые эсэслэн баталха шухала гэжэ долоон ороние түлөөлhэн уулзалгада хабаадагшад тоолоно гээд «Рейнише пост» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Аюулгүйн асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлахые компартинуудай түлөөлэгшэд дахяад эрилтэ хээ, Европодохи буу зэбсэг болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохые уряалаа гээд газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Патриодуудай амжалтанууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй, тэдэнэй туhамаршадай сэрэгүүдтэ Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд ороной бүхы нютагуудта шанга сохилтонуудые үгэжэл байhаар. Куангчи провинцида патриодууд июль соо хэдэ хэдэн добтолгонуудые амжалтатайгаар хээ: июлиин 10-haa 22 хүрэтэр дайсан энэ провинцида 30 офицер ба солдадые, хоёр сэрэгэй машиные алдаhан байна. Контум провинцида июлиин 17-до патриодуудай бүглүү газарта угтажа hуугаад буудахада, Сайгоной туhамаршадай засагай 14 солдат алуулhан байна.

Патриодуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд Куангда, Куангнам, Биньдинь провинцинуудта дайсанай 310 солдат ба офицерые, тэрэ тоодо 24 американецые усадхаа, 2 самолёт буудажа унагаагаа.

АЛАХА ХЮДАХА ПРОГРАММА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриотическа хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые усадхан үгы хэхэ талаар хүниие үзэн ядадаг «Феникс» гэжэ программаяа Холбоото Штадууд бүри эдбэхитэй болгожо байнхай. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Урда Вьетнамай НФО-гой «хүтэлбэрилэгшэдэй тушаал даадаг» хүнүүд тухай мэдээ үгэhэнэй түлөө шагналые Сайгондохи американ командовани нилээд ехэ болгоо.

США-гай конгресстэ зүбшэлнүүдэй болоходо, «Феникс» гэжэ ябуулгын түсэбэй ёhоор 65 мянга гаран хүн усадхан үгы хэгдэхэ ёhотой гэжэ заагдаhан байха юм.

Урда Вьетнамда байдаг американ дээгүүр тушаалта хүнүүдэй нэгэн У. Колби гэгшын мэдээнэй ёhоор, 1968 онhоо энэ жэлэй май хүрэтэр «Феникс» гэжэ ябуулгын хэгдэхэ үедэ 20 мянга гаран вьетнам патриодууд усадхагдаhан байна.

Оройдоошье гэдэдэггүй мүльhэ малтахада юун харагданаб

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Даниин профессор В. Дансгорд түрүүтэй бүлэг эрдэмтэд Америкын, Швейцариин, Исландиин эрдэмтэдтэй хамта Урда Гренландиин мүльhые 400 метр хүрэтэр энэ зун үрэмдэhэн байна.

Иимэ гүнзэгыhөө абтаhан мүльhэнэй дээжые шэнжэлhэнэй ашаар 800 жэлэй урда тээ Гренландида сагай уларилай ямар байhыень тодорхойлхобди гэжэ эрдэмтэд найдана гээд Даниин хэблэл мэдээсэнэ. Аралай нилээд ехэ хубиие хушаhан хэзээдэшье хайладаггүй мүльhые ерэхэ жэлдэ сүмэртэрнь үрэмдэхэ хүсэлэнтэй. Гляциологуудай шэнжэлэлгэнүүд практическа удха шанарай, юуб гэхэдэ, Гренландиин сагай уларилай саашадаа хубилалгые уридшалан мэдэхэ арга олгохо байна. Гренландиие тойроhон уhан соо загаhанай түргэнөөр үсөөрэн хоролго hүүлэй жэлнүүдтэ уhанай температурын доошололгоhоо болоо гү, али ондоо шалтагаанаар гү гэhэн асуудалда энэ хүдэлмэри харюу үгэхэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

У. Роджерсын хэhэн мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида КНР-ые абахын түлөө ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин мүнөө намар болоходо, Холбоото Штадууд дуугаа үгэхэ гээд гүрэнэй секретарь У. Роджерс мэдүүлээ.

Тиихэтэй хамта, ООН-hоо чанкайшистнуудые намнан гаргаха зорилготой ябуулгануудые США буруушааха гээд тэрэ тэмдэглэhэн байна.

Судна бүтээгшэдэй эрид шанга хараа бодол

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Джон Дэвисэй Глазгада аяншалга хүсэд урагшагүйдөө. «Аппер Клайд Шипбелдерс» гэжэ панхаруудтаhан фирмын - судна бүтээгшэдтэ верфиие хааха тухай правительствын шиидхэбэриие зүбшөөхыень баадхаха hэдэлгэ тэрэ гаргаhан байха юм. Эдэ верфьнүүдые хүдэлмэришэд эзэлhээр хэды хоножо байна. Тэдэниие хүтэлбэрилхын тулада судна бүтээгшэд өөhэдынгөө захиргаанай аппарат байгууланхай.

Хүдэлмэришэдые ажалаар хангаха тушаа дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ тухай министрэй hэдэлгэшье гаргаагүй байhанаар дураа гутаhан судна бүтээгшэдэй түлөөлэгшэд хэлсээнэй болоhон байшан сооhоо буруушаалгын тэмдэг болгон гаража ошоо.

Глазгада министрэй аяншалгын үедэ аюулгүйе сахиха нарин шанга хэмжээнүүд абтаhан байна. Юуб гэхэдэ, засагаархид хүдэлмэришэдэй уур сухалhаа түбэгшөөн айна.

«Хүдэлмэриеэ үлөөхын түлөө судна бүтээгшэдэй хэжэ байhан тэмсэл Англиин бүхы ажалшадай тэмсэлэй хубинь болоно, тэрэниие профсоюзна ба лейбористска хүдэлөөн дэмжэхэ ёhотой» гээд Шотландиин промышленна предприятинуудай коммунистнуудай зүблөөндэ ерэhэн Великобританиин коммунис партиин генеральна секретарь Джон Голлан заагаа.

Дээдэ трибуналай шиидхэбэринүүд

КАИР. (ТАСС). Дамаскhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Сириин Арабуудай Республикын гүрэнэй аюулгүйе сахиха дээдэ трибунал Арабуудай социалис hэргэлгын партиин (ПАСВ) урдын табан ударидагшые саазалан алаха гэжэ заочноор шиидхээ. МЕН агентствын дамжуулhанай ёhоор, саазалуулхаар шиидхэгшэдэй дунда Сириин президентскэ соведэй урдын түрүүлэгшэ Амин Хафез, ПАСВ-гэй урдын генеральна секретарьнууд Мишель Афляк ба Шибли аль-Айсами гэгшэд бии. Тэдэнэр бултадаа Сириин хүршэ араб оронуудта, тусхайлбал, Иракта гаража ошоhоор хэдэн жэл болоjо байнхай. Бусад гэмнэгдэгшэдэй хэрэгүүдые трибунал хаража үзөө. Тэдэнэй 45-ниинь элдэб болзорнуудта түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдээ. Олонхи шиидхэбэринүүдынь заочноор гаргагдаа. Зарим гэмнэгдэгшэд сагааруулагдаhан байна.

Гэмнэгдэгшэд Сириин мүнөөнэй засагые унагааха hэдэлгэ хээ гэжэ зэмэлэгдээ гээд трибуналай шиидхэбэри соо заагданхай. Эдэнэр «ПАСВ-гэй баруунай үзэл баримталдаг бүлэгтэ хамаатай байгаа». Энэ хэрэг жэл шахуу саг соо хаалтатайгаар хаража үзэгдэhэн байгаа гээд САР-ай дээдэ трибунал мэдүүлээ.

Хиросимада шэнэ памятник табигдаба

ТОКИО. (ТАСС). 1945 оной августын 6-да американ атомна бомбын тэhэрхэдэ, усалтан наhа бараhан городой hургуулиин үхибүүдтэ зорюулагдаhан памятнигые нээлгэдэ Хиросимын Эб найрамдалай парк соо хэдэн зуун хүн суглараа. Үхэжэ байhан үхибүүгээ гартаа баряад унажа ябаhан эхэнэрэй түхэл дүрсэ бронзоор бүтээгдэhэн байна бшуу. Тэдэнэрэй табсангай нюурта «Үхибүүд багшатаяа хамта усалтан наhа бараба» гэhэн мэдээжэ шүлэгэй үгэнүүд hиилэгдэнхэй. Хиросимын уршагта аюулые бэеэрээ үзэhэн япон поэтесса Синэо Синода энэ шүлэгые зохёоhон байгаа.

Бомбодолгын үедэ хоёр мянган hурагшад, хоёр зуу шахуу багша Хиросимада усалтан наhа бараhан байгаа гэжэ багсаагдадаг. Зүгөөр тэдэнэй хахадайнь нэрэ мүнөөдөө мэдээжэ болонхой.

Израильда забастовконууд болоно

ЛОНДОН. (ТАСС). Салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха эрилтэ хэдэг ажалшадай забастовочно хүдэлөөн Израильда бүри үргэдэжэ байнхай.

Рейтер агентствын корреспондентын Тель-Авиваhаа мэдээсэhэнэй ёhоор Тель-Авивай ба Хайфын дүрбэн томо больницын 400 шахуу врачнууд ороной элдэб районуудай 20 правительственна больницын 1000 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкые дэмжэн, тэдэнтэй нэгэдэбэ. Забастовкоhоо уламжалан, больницануудай хүдэлмэри hаатана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Б[...]танай хэрэг» гэhэн түрүү [...]шэг. В. Николаевай «Эмхидх[...]гүй ажалай хойшолон» г[...] статья. ТАСС-ай шухала мэд[...]сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Н[...]тын малда hайн шанартай [...]жээл бэлэдхэхэ» гэhэн С. Бе[...]тов, П. Сапрыкин гэгшэд[...] статья. Түрэл орон доторна[...]

Гурбадахи хуудаhанда: А[...]эй материалнууд. Хилын саа[...]haa абтаhан ТАСС-ай мэдээс[...]нүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «М[...]най айлшад» гэжэ В. Озеро[...] фоторепортаж. Нютаг нюта[...] hонин.

ЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 15.55 — дамжуулгын прогр[...]ма. 16.00 — орон доторх[...]нин. 16.05 — мультфил[...] 16.15 — «Эдиршүүлэй фес[...]валь» гэhэн hурагшадта зор[...]лагдаhан дамжуулга. 16.45 [...] «Бэдэрэлгэ» гэhэн дамжуу[...] 17.30 — Белоруссиин ССР-[...] искусствын мастернуудай к[...]церт. 18.40 — орон дото[...]hонин. 18.55 — «Сага о Ф[...]сайтах» гэhэн Англиин у[...]hайханай телевизионно фи[...]мын 20, 21-дэхи серинүүд[...] харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 20.45 — «Ши орон соог[...]раа алхалнаш» гэhэн дам[...]га. 21.05 — телепанорама. 21.[...] — телереклама. 21.30 — к[...]церт.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 22.05 — орон доторхи [...]нин. 22.15 — СССР-эй арад[...] артист Д. Журавлевтой улза[...]га. 23.15 — хүгжэмтэ прогр[...]ма. 00.15 — «Смерть вклю[...]на в цену» гэhэн ГДР-эй у[...]hайханай телевизионно ф[...]мын 1-дэхи серинь.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ҮЕРЭЙ УҺАН ТАТАЖА ЭХИЛЭЭ

Һүүлэй үедэ үерлэжэ эхилhэн Сэлэнгэ мүрэнэй, мүн гол, горхонуудай уhан республикымнай ажахынуудта, Улаан-Үдэ хотын Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэедэ түбхинэhэн ажалшадта ехэхэн хохидол ушаруулба. Уржа hүни Сэлэнгэ мүрэнэй уhан Улаан-Үдэ шадар үшөө 30 сантиметрээр нэмэжэ, ойро тойронхи нуга сабшалан, айл аймагуудай хото хорёо, гэрнүүд руу ороhон байна. Тиигэжэ хэдэн хоногой туршада нэмэhэн уhан дүн хамтадаа 4 метр 16 сантиметр үндэр болоhон байна. Иимэ хэмжээтэй уhан 1936 ондо Улаан-Үдэ шадар үзэгдэжэ, хотын гол гудамжа — Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ ехэ уhан гараhан байгаа. Харин энэ жэлэй үерэй уhан Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр түхеэрэгдэhэн хаалтада баригдажа, Улаан-Үдэ хотын гудамжануудта ехээр орожо шадаагүй. Саашадаа Улаан-Үдэ шадар үзэгдэhэн энэ уhан доошоо урдажа, Кабанскын аймагай ажахынуудта мүн лэ ехэ гай тодхор татаба. Тэндэhээ абтаhан мэдээнэй ёhоор, мүнөө набтар газарта байhан аймагай ажахынуудай малшад болон тосхонуудай айл бүлэнэр үндэр газарта нүүлгэгдэhэн байна.

Үсэгэлдэрhөө үерэй уhан татажа, Сэлэнгэ мүрэндэ дүтэ шадарай аймагуудай газар дээрэ гараhан ехэ уhан аалихана аар шоморжо эхилбэ. Республикын урда аймагууд — Хяагта, Зэдэ, Сэлэнгын ажахынуудай сабшалан, бэлшээри, айлнуудай газаагуур орожо ерэhэн уhан мүн лэ гэдэргээ сухарижа эхилэнхэй. Тиихэдэ Бэшүүрэй аймагай газар дээгүүр урдажа гарадаг Хёлго гол үшөөл үерлэhөөр. Тэрэшэлэн Үдэ гол эхиндээ татаашье haa, Улаан-Үдэ руу уhала түлхиhөөр. Тиигэбэшье нэгэ, хоёр үдэрhөө Үдэ голой уhан татахаар хүлеэгдэнэ.

Хэдэн хоногой туршада иигэжэ ехээр үерлэhэн гол, мүрэнүүдэй уhан эдэ үдэрнүүдтэ hабадаа орохоор хүлеэгдэнэ.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-82, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и [...] — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [...]формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-01499. Заказ № 1023